

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr 0007.39.2017r.
Rady Miejskiej w Czarnem
z dnia 21 czerwca 2017r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY CZARNE NA LATA 2016 – 2023

ZMIANA NR 1

CZARNE 2018

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Czarnem
mgr inż. Adam Leszek Breska

Spis treści

Streszczenie	3
Wprowadzenie.....	6
1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne	7
1.1. Metodologia	8
1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału miasta i gminy Czarne na strefy	20
1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej z uwzględnieniem podziału miasta i gminy na strefy	36
2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	52
2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	52
2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji.....	60
3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych ..	79
4. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	85
5. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	97
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności	102
7. Indyktywne ramy finansowe.....	110
8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa.....	116
9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz monitoring i ewaluacja	119
10. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	134
11. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	140
12. Spis map, tabel i wykresów	142

Streszczenie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Czarne na lata 2016-2023 (LPR) formułuje cele i kierunki działań dotyczące zmniejszenia degradacji społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej obszaru gminy. Zgodnie z zasadami i regulacjami dotyczącymi nowego podejścia do rewitalizacji odbywać się to będzie w sposób zintegrowany i skoncentrowany.

Program tworzony jest dla całej gminy Czarne, co oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy. Na potrzeby przeprowadzenia diagnozy zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) miasto Czarne zostało podzielone na sześć jednostek urbanistycznych, natomiast Gmina Czarne podzielona została na 5 stref delimitacji odpowiadających jednostkom okręgów wyborczych.

W ramach diagnozy negatywnych zjawisk społecznych wykorzystano 14 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy. Na podstawie ich analizy stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów społecznych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej została przeprowadzona na podstawie 8 dostępnych wskaźników. Z przeprowadzonej analizy wynika jednoznacznie, że koncentracja problemów w w/w sferach występuje w **strefie B** przestrzeni miejskiej Czarne.

LPR w części diagnostycznej wskazuje syntetyczny opis sytuacji i zróżnicowań rozwojowych w całej gminie Czarne, następnie na podstawie tych informacji określono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji, został wyznaczony na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz na podstawie badań jakościowych. Wyznaczono go z uwzględnieniem jego kluczowego znaczenia dla rozwoju lokalnego. Planowany obszar rewitalizacji w gminie Czarne w latach 2016 - 2023 to obszar położony w ścisłym centrum miasta określony jako **strefa B**. Na obszarze rewitalizowanym mieszka łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy Czarne. Obszar ten obejmuje łącznie 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy Czarne.

Najistotniejsze problemy obszaru rewitalizacji to: relatywnie duża liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, stosunkowo duży udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym oraz wysoka liczba popełnianych

przestępstw. Ponadto, tak jak cała gmina Czarne, obszar rewitalizacji boryka się także z dużym problemem demograficznym. Charakteryzuje się on postępującą depopulacją oraz wysokimi wskaźnikami obciążenia demograficznego. Problemy, potrzeby i wyzwania w pozostałych sferach dotyczą kwestii związanych z nieoptymalnym wykorzystaniem przestrzeni publicznej, problemami małych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji, kwestii dotyczących jakości przestrzeni publicznej, jej bezpieczeństwa i dostępności dla różnych grup społecznych.

W ramach programu została określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i brzmi ona następująco: **Obszar rewitalizacji stanie się centrum społeczno-gospodarczym miasta Czarne oraz bezpiecznym miejscem spotkań, atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców. Będzie to miejsce zamieszkałe przez aktywnych i zintegrowanych Mieszkańców.**

Określono główne problemy obszaru rewitalizacji, wskazano oczekiwane kierunki oraz przedstawiono listy planowanych podstawowych i pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje zdefiniowane na etapie tworzenia Programu rewitalizacji projekty i zadania. Charakteryzują się one znacznym stopniem zaawansowania i są silnie zbieżne z celami rewitalizacji. Wskazano też listę pozostałych projektów, które wykazują się tylko częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą infrastruktury lub usług, która zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji i tylko w części będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

LPR ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Wzajemne powiązanie oraz synergia projektów rewitalizacyjnych nie oznacza w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Program rewitalizacji w sposób kompleksowy ujmuje przedsięwzięcia oddziałujące na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną.

Zapewnienie trwałości i skuteczności procesów rewitalizacyjnych wymaga realizacji większości celów zawartych w programie rewitalizacji. Szczególnie ważnym elementem planowania tego typu działań jest precyzyjne wskazanie wszystkich potencjalnych źródeł

finansowania projektów i przedsięwzięć a także na umiejętnym łączeniu różnorodnych źródeł finansowania.

Mieszkańcy gminy, a szczególnie miasta Czarne, od początku opracowania LPR zostali włączeni w proces jego tworzenia jako czynni interesariusze. Proces dyskusji, warsztatów i spotkań zaowocował nie tylko konkretnymi, bezpośrednimi informacjami o potrzebach i propozycjach projektów, ale pokazał również, że mieszkańcy najbardziej zdegradowanej części gminy traktują plany rewitalizacyjne poważnie i łączą z nimi swoje nadzieje i plany. Można więc założyć, że w całym procesie rewitalizacji w Czarnem widoczny będzie wkład interesariuszy, także finansowy i inwestycyjny.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Czarne ma charakter ponad kadencyjny. Oznacza to, że określa on plany i działania wybiegające poza perspektywę czasową obejmującą kadencję władz samorządowych. Sprawia to, że szczególnie ważne staje się wypracowanie skutecznego i zintegrowanego systemu wdrażania obejmującego warunki organizacyjne i instytucjonalne niezbędne do zagwarantowania konsekwentnych i systematycznych działań rewitalizacyjnych wynikających z programu. Działania te będą realizowane poprzez prawidłowe zarządzanie realizacją programu, monitoringiem oraz ewaluacją.

Program Rewitalizacji powiązany jest ściśle z dokumentami strategicznymi Gminy Czarne, m.in. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne, Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego oraz Planem Gospodarki Niskoemisyjnej. LPR nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja wskazanych w nim przedsięwzięć nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Czarne na lata 2016-2023 (LPR) stanowi istotny instrument wspierający zarządzanie rozwojem miasta w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego poprzez powiązane ze sobą działania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Pozwala on na prowadzenie wieloletniego procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy.

LPR został opracowany zgodnie z ~~Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹~~ oraz ~~Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.²~~ z dnia 2 sierpnia 2016r.³ Dokument uwzględnia zasadę partnerstwa i partycypacji na każdym etapie jego wdrażania oraz zapewnienie komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami. Kompleksowość i spójność zaproponowanych kierunków działań koresponduje ze zdiagnozowanymi potrzebami rewitalizacyjnymi, umożliwiając optymalne wykorzystanie potencjału endogenicznego miasta na rzecz podniesienia jakości życia i aktywności społecznej mieszkańców, poprawy ładu przestrzennego i aktywizacji potencjału przedsiębiorczego. Programowanie działań rewitalizacyjnych uwzględniło również konieczność zapewnienia kompleksowości interwencji infrastrukturalnej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) ze wsparciem realizowanym w ramach funduszy ukierunkowanych na rozwój kapitału społecznego (Europejski Fundusz Społeczny).

Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych LPR operuje następującymi pojęciami:

- rewitalizacja – proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki;
- obszar zdegradowany – przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców);
- obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się

¹ Dz. U. 2015 poz. 1777.

² MiiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015.

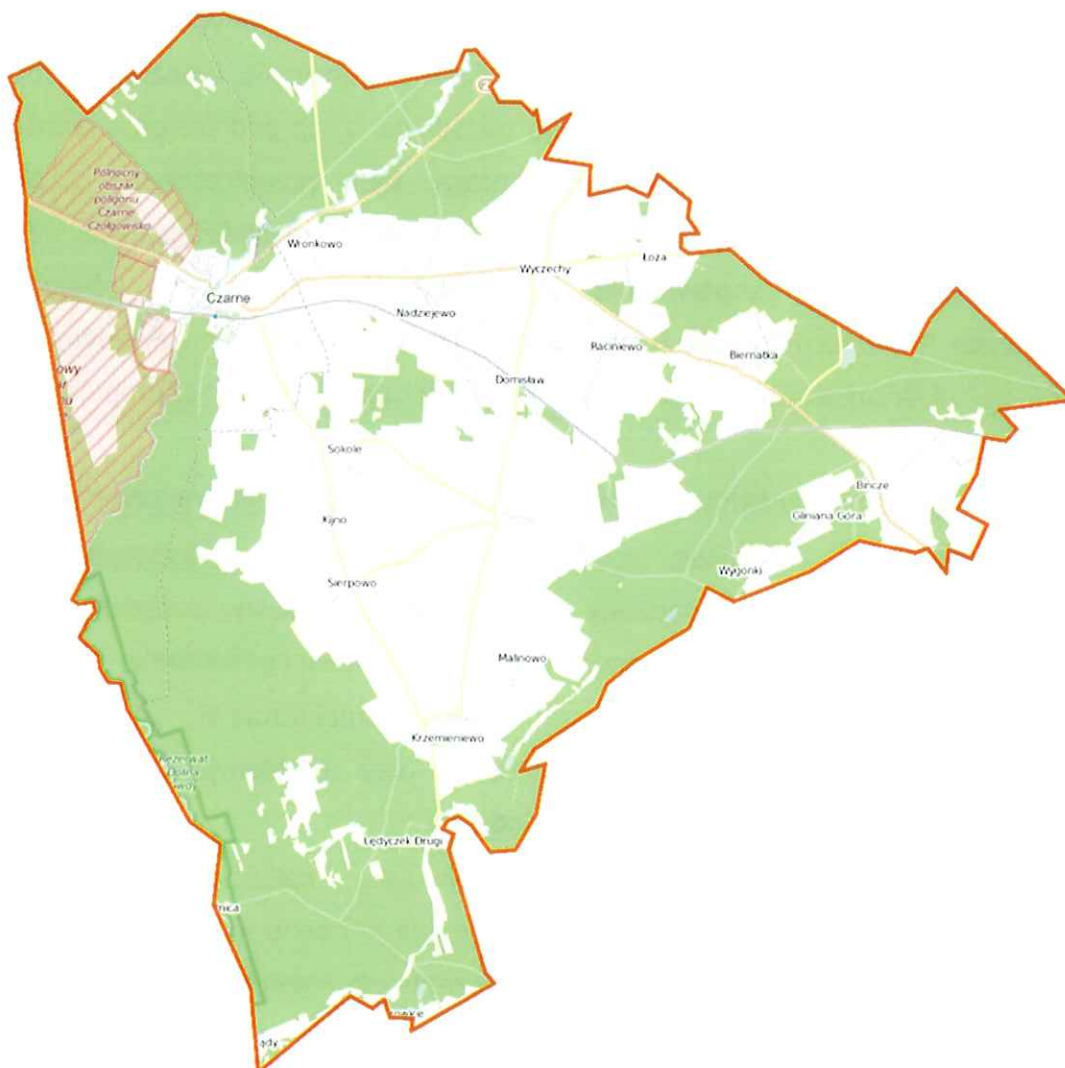
³ MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

przeprowadzić rewitalizację; nie może on obejmować terenów większych niż 20% miasta oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców miasta.

1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne

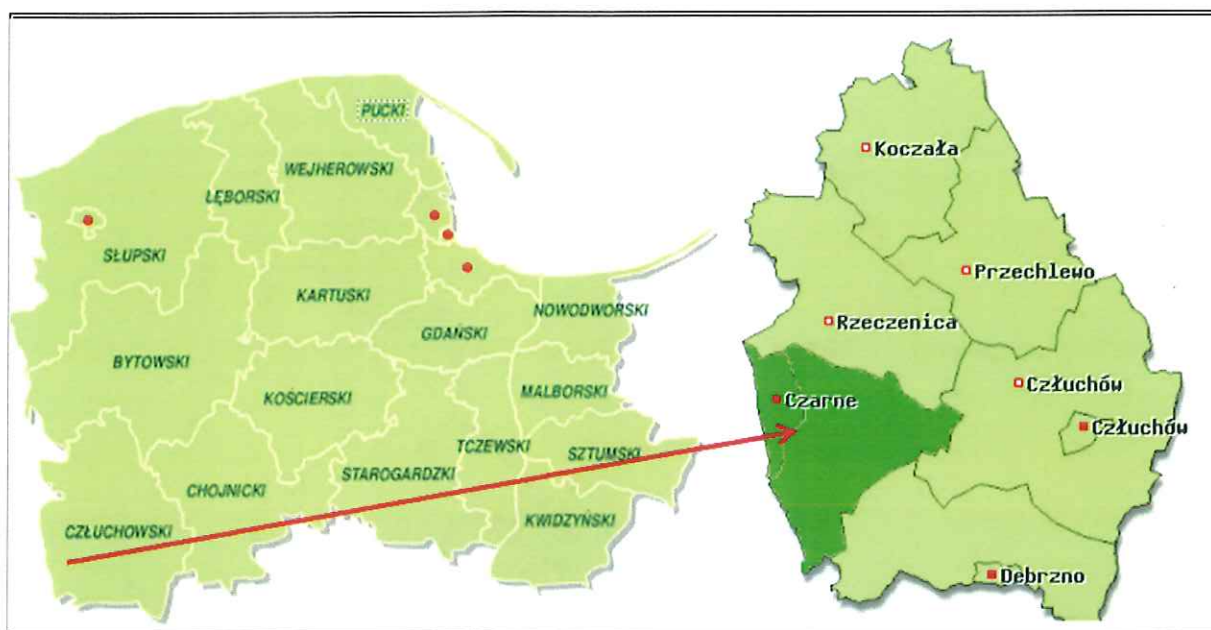
Gmina Czarne jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo – zachodniej części województwa pomorskiego oraz zachodniej części powiatu człuchowskiego. Obszar ten leży nad rzeką Czarnicą oraz na styku granic trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego. Powierzchnia Gminy wynosi ok. 235 km². Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Czarne.

Mapa 1. Mapa Gminy Czarne w powiecie człuchowskim

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_(gmina))

Mapa 2. Położenie Gminy Czarne w województwie pomorskim

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl>

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 235 km² w tym miasto Czarne to powierzchnia 46,39 km². W skład gminy wchodzi 10 sołectw: Biernatka, Bińcze, Domisław, Kijno, Krzemieniewo, Nadziejewo, Raciniewo, Sierpowo, Sokole, Wyczechy-Łoża oraz miasto Czarne.

1.1. Metodologia

Program rewitalizacji tworzony jest dla całej gminy Czarne, co oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy.

Jak już wcześniej wspomniano gmina Czarne jest podzielona na 10 sołectw (5 okręgów wyborczych) oraz miasto Czarne. Na potrzeby przeprowadzenia diagnozy zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) miasto Czarne zostało podzielone na sześć jednostek urbanistycznych (rysunek poniżej).

The map shows the Czarna Góra area with six districts labeled A through F. District A is orange, B is red, C is purple, D is green, E is blue, and F is cyan. The map includes labels for various locations such as Czarna Góra, Czarna, and Czarna Góra.

Dzieląc miasto na jednostki urbanistyczne zdecydowano się na wykorzystanie podziału miasta na sześć jednostek urbanistycznych, co odpowiada w pewnym stopniu istniejącym powiązaniom przestrzenno-funkcjonalnym. W procesie wyznaczania granic poszczególnych jednostek urbanistycznych uwzględniono specyficzne cechy terenów miejskich Czarnego, opierając się na podziałach już istniejącym. Ponad to każda ze stref wykazuje pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (śródmieście, osiedla domków jednorodzinnych, blokowiska). W efekcie uzyskano podział miasta na sześć jednostek urbanistycznych, dla których możliwe było przeprowadzenie analizy zjawisk kryzysowych we wszystkich pięciu sferach (społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna) oraz z wykorzystaniem wszystkich 22 wskaźników. Ulice wchodzące w skład jednostek urbanistycznych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Ulice wchodzące w skład strefy delimitacji

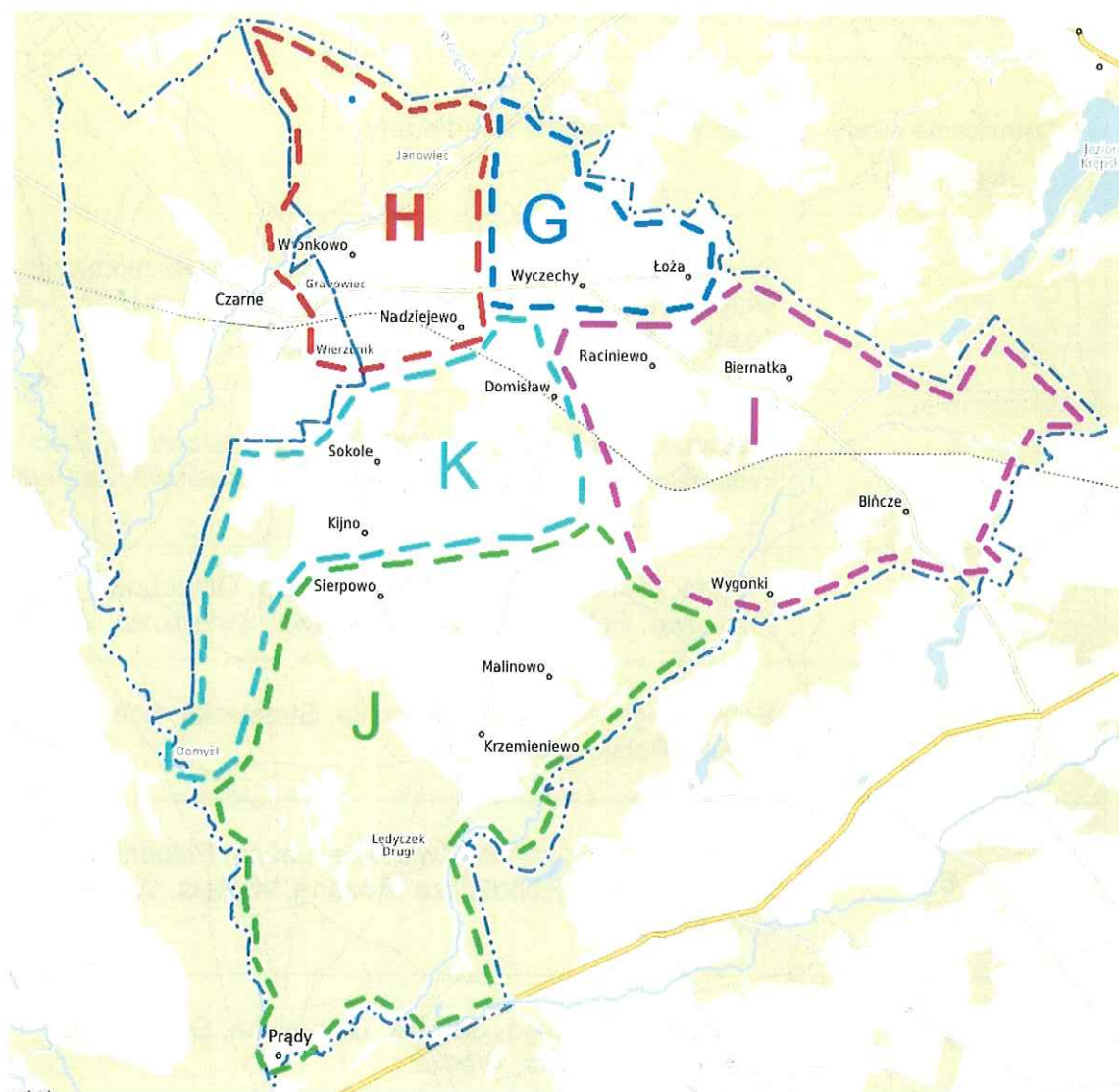
Oznaczenie strefy delimitacji	Ulice wchodzące w skład strefy
A	Dworcowa, Kanałowa, Kolejowa, Lipowa, Marszałkowska, Ogrodowa, Moniuszki, Parkowa, Strażacka, Szkolna, Świętego Józefa, Złota
B	Ciasna, Cicha, Kościelna, Kościuszki, Mickiewicza, Plac Wolności, Podmurna, Poprzeczna, Przemysłowa, Zamkowa
C	Cisowa, Dolna, Brzozowa, Kasztanowa, Orzechowa, Piaskowa, Polna, Przytulna, Sosnowa, Świerkowa, Wiśniowa
D	Sobieskiego, Młyńska, Pomorska, Strzelecka, Szczecinecka, Wojska Polskiego, Zielona
E	Cmentarna, Jagodowa, Kwiatowa, Leśna, Południowa, Łąkowa, Nowa, Robotnicza, Różana, Wesola, Widok, Aleja Zwycięzców
F	Człuchowska, Długa, Sarniak, Słoneczna, Studzienna, Szosowa, Targowa, Wąska

Źródło: opracowanie własne

Dokonując diagnozy zjawisk kryzysowych należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię liczebności ludności danego obszaru.

W gminie Czarne na obszarze wiejskim analizie poddano 5 obszarów, w skład których wchodzi 10 sołectw. Podział wygląda następująco:

Mapa 4. Podział gminy Czarne na strefy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG Czarne.

Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji (jednostek okręgów wyborczych) prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji

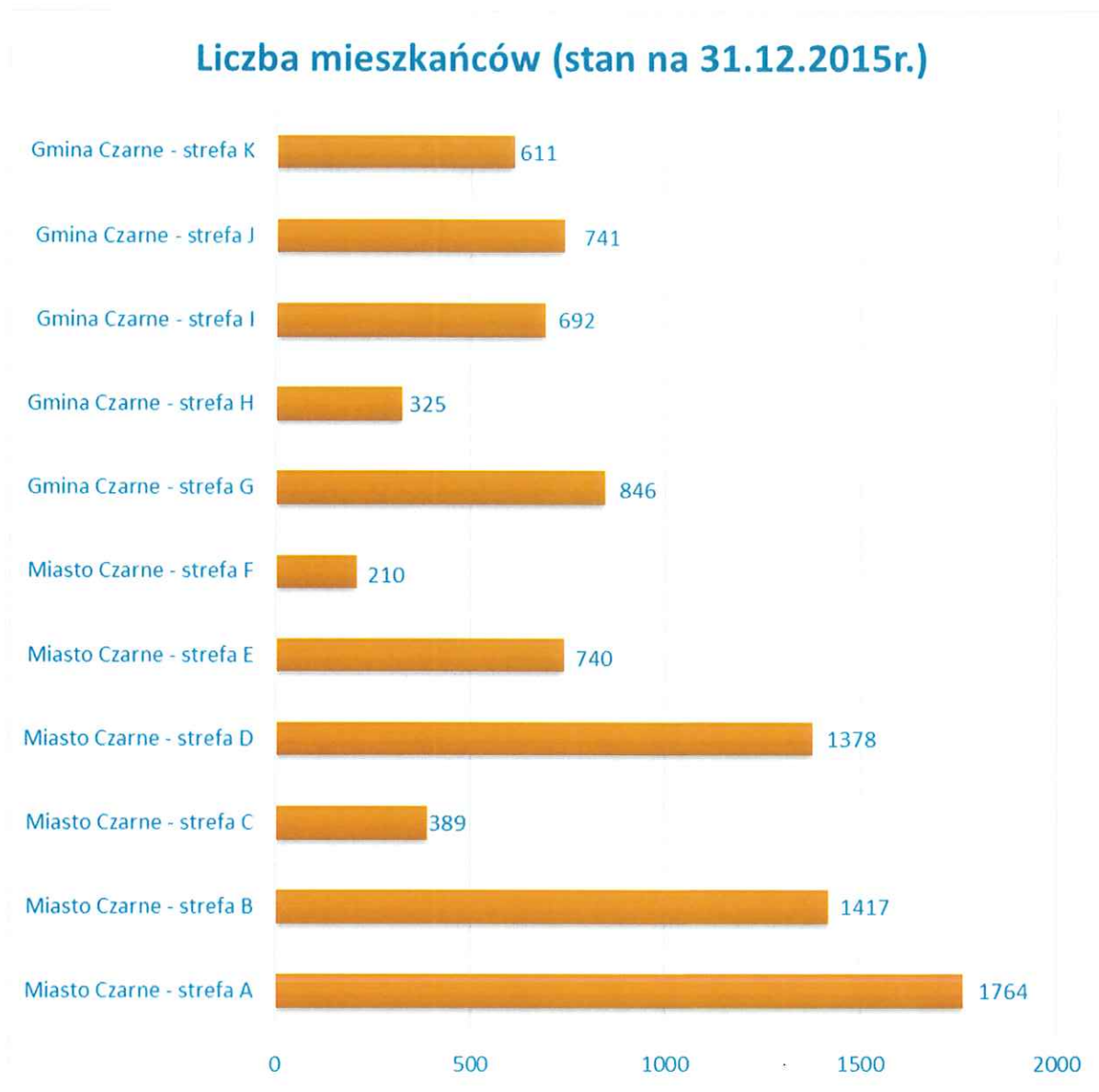
Oznaczenie strefy delimitacji	Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji
G	Sołectwo Wyczechy - Łoża (miejscowości: Łoża, Wyczechy)
H	Sołectwo Nadziejewo (miejscowości: Grabowiec, Janowiec, Nadziejewo, Wierzbnik, Wronkowo)
I	Sołectwo Biernatka (miejscowość Biernatka) Sołectwo Bińcze (miejscowości: Bińcze, Wygonki) Sołectwo Raciniewo (miejscowość Raciniewo)
J	Sołectwo Krzemieniewo (miejscowości: Krzemieniewo, Lędyczek Drugi, Malinowo, Prądy) Sołectwo Sierpowo (miejscowość Sierpowo)
K	Sołectwo Domisław (miejscowość Domisław) Sołectwo Kijno (miejscowość Kijno) Sołectwo Sokole (miejscowości: Domyśl, Sokole)

Źródło: opracowanie własne

Przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji należy uwzględnić te różnice po to, aby do rewitalizacji wybrać te obszary, na których z jednej strony koncentrują się negatywne zjawiska (przede wszystkim społeczne), a z drugiej te negatywne zjawiska dotyczą ~~znacznego odsetka~~ **znaczej części** ludności zamieszkującej obszar danej gminy.

Poniżej przedstawiono informacje na temat liczby ludności poszczególnych stref w mieście i na obszarze gminy Czarne.

Wykres 1. Liczba mieszkańców poszczególnych stref w mieście i na obszarze gminy Czarne

Należy zaznaczyć, że w trakcie prac analitycznych natrafiono na następujące trudności:

- dostępność danych do opracowania wskaźników, za pomocą których można dokonać porównania ze sobą poszczególnych 11 obszarów w gminie Czarne. Utrudniony dostęp dodanych powodował, że wybrano tylko takie wskaźniki, które dały możliwość zobrazowania wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w całej analizowanej przestrzeni gminy oraz miasta Czarne,
- ostatecznie zdecydowano się w podziale delimitacyjnym przyjąć następujące rozwiązanie:

- o przeprowadzenie analizy zjawisk na poziomie poszczególnych okręgów wyborczych na obszarze wiejskim gminy, gdyż składają się z podstawowych jednostek administracyjnych jakimi są miejscowości, do których przypisanych jest najwięcej dostępnych danych delimitacyjnych oraz są zbliżone pod względem ludności,
- o podział miasta Czarne na mniejsze jednostki delimitacyjne, ze względu na to, że jest to największa zamieszkała przestrzeń w gminie Czarne, co przy przyjętej metodologii delimitacyjnej (analiza także skali zjawisk), stawiało by Czarne w lepszej pozycji wyjściowej, w tym celu dokonano podziału miasta Czarne na jednostki odpowiadające podziałowi na jednostki urbanistyczne. Każda ze stref wykazuje jednak pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (śródmieście, osiedla domków jednorodzinnych, blokowiska).

Poniżej zaprezentowano zestawienie wskaźników wykorzystanych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w 11 obszarach gminy Czarne

Tabela 3. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne

Nr	Sfera społeczna Problem	Wskaźnik
Wsk.1	1. Depopulacja	•Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010 — natężenie zjawiska
Wsk.2	2. Starzenie się społeczeństwa	•Wskaźnik obciążenia demograficznego—ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.3	3. Bezrobocie	•Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.4	4. Ubóstwo	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.5		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.6		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.7		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwalej lub ciężkiej choroby w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.8		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.9		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r. — natężenie zjawiska

Wsk.10	5. Techniczne	•Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.11		•Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.12		•Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.13		•Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.14		•Liczba wykroczeń ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska

Źródło: opracowanie własne

Nr	Wskaźnik
Wsk.1	•Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010 – natężenie zjawiska
Wsk.2	•Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.3	•Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.4	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.5	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.6	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.7	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.8	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.9	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.10	•Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.11	•Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.12	•Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.13	•Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.14	•Liczba wykroczeń ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska

Źródło: opracowanie własne

Następnie dla 11 obszarów wykonano analizę współwystępowania stanów kryzysowych z pozostałymi czterech sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej

i technicznej), w oparciu o poniżej zaprezentowane wskaźniki.

Tabela 4. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Czarne

Nr	Sfera	Wskaźniki
Wsk.15	1. Gospodarcza	• Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.16		• Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.17	2. Środowiskowa	• Powierzchnia ogółem (w m2) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.18		• Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m2) w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.19	3. Przestrzenno-funkcjonalna	• Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.20		• Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.21	4. Techniczne	• Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.
Wsk.22		• Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne, mająca na celu określenie obszaru zdegradowanego, została wykonana w oparciu analizę danych zastanych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałymi sferami. Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników ~~je oceniających~~, **przekraczającą** średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, że dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

W celu ustalenia na jakim obszarze gminy Czarne następuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a wraz z tymi zjawiskami współwystępują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, techniczne oraz przestrzenno-funkcjonalne, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy oraz miasta Czarne na strefy. Uznanie danego zjawiska za problemowe w przypadku danych statystycznych, następowało z reguły w przypadku stwierdzenia wartości powyżej średniej dla gminy (lub poniżej w zależności od charakteru zjawiska).

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

- Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe wykorzystać podział gminy oraz miasta Czarne na strefy. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział miasta i terenów wiejskich na takie obszary (jednostki urbanistyczne i obszary wyborcze).
- W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych wybrane wskaźniki opisujące stany kryzysowe w danej sferze zostały poddane transformacji liniowej w przedziale 0 - 1. Następnie wyniki te zostały zsumowane i ponownie poddane transformacji liniowej. Uzyskano w ten sposób sumaryczny wskaźnik wystandaryzowany opisujący koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na poszczególnych obszarach. Istotne dla ustalenia poziomu koncentracji zjawisk w przestrzeni gminy Czarne było zastosowanie przelicznika ludnościowego – ze względu na rozproszony charakter obszarów wiejskich gminy.
- W standaryzacji liniowej wartość najwyższą, czyli 1 przyjmowała zawsze wartość wskaźnika, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska. Dotyczyło to zarówno ujemnej korelacji ze zmienną objaśnianą (destymulant), jak też dodatniej korelacji ze zmienną objaśnianą (stymulant). Dla przykładu najgorszą sytuację posiada jednostka delimitacyjna, która ma najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych (destymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się 1), jak też przestrzeń, w której zdiagnozowano najniższą liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych (stymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się także 1).

Normalizacja wskaźników przeprowadzona została w oparciu o wzór:

$$W = \frac{X - \min}{\max - \min}$$

gdzie:

- W – wystandaryzowana wartość wskaźnika
- X – wyjściowa wartość wskaźnika
- Min – minimalna wartość wskaźnika
- Max – maksymalna wartość wskaźnika

Cząstkowy wskaźnik wystandaryzowany – wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min max. W efekcie normalizacji wartości wszystkich wskaźników początkowych sprowadzone zostają do przedziału od 0 do 1, gdzie wartość 0 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska, a wartość 1 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najlepszą oceną danego zjawiska.

Suma wystandaryzowanych punktów – wynik liczbowy osiągnięty po dodaniu do siebie punktów uzyskanych przez dany obszar w standaryzacji liniowej wykonanej dla każdego wskaźnika w danej sferze.

Syntetyczny wystandaryzowany wskaźnik – wynik liczbowy stanowiący średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sfer problemowych, ujętych w postaci wskaźników wystandaryzowanych cząstkowych.

W celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk, występujących w gminie Czarne, przeanalizowano dostępne wskaźniki, które najlepiej obrazowały sytuację:

- dla całej gminy Czarne dokonano analizy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej
 - z wykorzystaniem 14 wskaźników, w sferze gospodarczej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze środowiskowej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – z wykorzystaniem 2 wskaźników oraz w sferze technicznej – z wykorzystaniem 2 wskaźników,

- na podstawie wyżej wymienionej analizy wyodrębniono obszary, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowanie negatywnych zjawisk z pozostałych sfer, celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- dla obszarów rewitalizacji przeprowadzono pogłębioną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału miasta i gminy Czarne na strefy

Wskaźnik 1. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Zmiana liczby ludności wskazuje m. in. na postępujący proces wyludniania się danej przestrzeni lub na dynamiczny napływ ludności. Wyludnianie się niesie za sobą szereg dalszych problemów, m.in. związanych z rosnącymi kosztami utrzymania istniejącej infrastruktury społecznej i technicznej, czy też spadek konkurencyjności usług gospodarczych zlokalizowanych w danej przestrzeni. Istotne jest też ubożenie danej przestrzeni w kapitał ludzki, zmniejszanie potencjału kapitału społecznego. Z kolei zbyt szybki przyrost liczby mieszkańców z reguły współwystępuje z niedoinwestowaniem danej przestrzeni w infrastrukturę techniczną lub zbytne obciążenie infrastruktury społecznej.

Największy spadek liczby mieszkańców w latach 2015/2010 odnotowano w strefie Miasto Czarne – strefa A (-7,79%) oraz w Gminie Czarne – strefa I (- 7,36%). Z kolei największy przyrost ludności był udziałem Miasta Czarne – strefa C (21,56%) oraz Miasto Czarne – strefa F (17,98%).

Tabela 5. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 1	
		średnia - 0,47 %	
		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Miasto Czarne - strefa A	-7,79%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	-7,36%	0,95
3	Gmina Czarne - strefa J	-5,96%	0,77
4	Gmina Czarne - strefa G	-5,90%	0,76
5	Gmina Czarne - strefa H	-5,52%	0,71
6	Miasto Czarne - strefa B	-5,15%	0,66
7	Miasto Czarne - strefa E	-4,76%	0,61
8	Gmina Czarne - strefa K	-4,23%	0,54
9	Miasto Czarne - strefa D	1,92%	0,00
10	Miasto Czarne - strefa F	17,98%	0,00
11	Miasto Czarne - strefa C	21,56%	0,00

Wskaźnik 2. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015

Niezwykle istotnymi wskaźnikami, pomocnymi w ocenie sytuacji demograficznej, jest udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Wyróżniamy:

- wiek przedprodukcyjny - przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 15. roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji; jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnione na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na za zbyt niski wiek,
- wiek produkcyjny – przedział wiekowy, w którym ludzie zazwyczaj podejmują pracę. W zależności od przyjętej klasyfikacji wiek produkcyjny obejmuje: kobiety między 16. a 59. rokiem życia oraz mężczyźni między 16. a 64. rokiem życia.
- wiek poprodukcyjny - przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową; zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje w jakiej przestrzeni gminy Czarne występuje problem znacznego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do osób potencjalnie ciągle aktywnych zawodowo. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na starzejące się społeczeństwo, a tym samym może oznaczać zmianę sposobu funkcjonowania danej przestrzeni gminy oraz na konieczność rozwijania specyficznych dla starzejącego się społeczeństwa usług.

Najwyższą wartość ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. odnotowano w strefie B w mieście Czarne (34,63). W skali całej gminy wysoką wartość tego wskaźnika posiada także strefa F (30,23) i A (28,51) w mieście Czarne oraz strefa G (26,73) i J (24,44) na obszarze wiejskim. Można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z wyraźną koncentracją problemu starzejącego się społeczeństwa w mieście Czarne.

Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 2	
		średnia 24,21	
		Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	34,63	1,00
2	Miasto Czarne - strefa F	30,23	0,87
3	Miasto Czarne - strefa A	28,51	0,82
4	Gmina Czarne - strefa G	26,73	0,77
5	Gmina Czarne -strefa J	24,44	0,71
6	Gmina Czarne - strefa K	24,69	0,71
7	Miasto Czarne - strefa E	23,29	0,67
8	Gmina Czarne - strefa H	22,41	0,65
9	Miasto Czarne - strefa D	21,95	0,63
10	Gmina Czarne - strefa I	19,06	0,55
11	Miasto Czarne - strefa C	10,32	0,30

Wskaźnik 3. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Obszary gminy Czarne różniły się pomiędzy sobą pod względem liczby bezrobotnych mieszkańców. Różnice wahały się od trzech bezrobotnych w strefie C do 76 bezrobotnych w strefie B.

Liczba bezrobotnych mieszkańców miasta i gminy Czarne na koniec 2015 roku wyniosła 393 osoby.

Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym odnotowano na obszarze gminy w strefie J (8,96%) i K (8,89%). Natomiast na obszarze miasta Czarne największy odsetek został zanotowany w strefie B (8,44%). Pod pojęciem długotrwale bezrobotny była brana osoba pozostająca bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

Tabela 7. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 3	
		średnia 6,17%	
		Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Gmina Czarne - strefa J	8,96%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	8,89%	0,99
3	Miasto Czarne - strefa B	8,44%	0,94
4	Gmina Czarne - strefa I	7,99%	0,89
5	Gmina Czarne - strefa G	6,55%	0,73
6	Gmina Czarne - strefa H	6,47%	0,72
7	Miasto Czarne - strefa A	5,62%	0,63
8	Miasto Czarne - strefa D	5,19%	0,58
9	Miasto Czarne - strefa E	4,82%	0,54
10	Miasto Czarne - strefa F	3,88%	0,43
11	Miasto Czarne - strefa C	1,07%	0,12

Wskaźnik 4. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Istotnym wskaźnikiem opisującym skalę problemów społecznych jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2015 roku najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w strefie I (23,84%), K (17,84%), J (15,11%) na obszarze wiejskim oraz w strefie B (14,96%) w mieście Czarne.

Tabela 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 4	
		średnia 10,98 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa I	23,84%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	17,84%	0,75
3	Gmina Czarne - strefa J	15,11%	0,63
4	Miasto Czarne - strefa B	14,96%	0,63
5	Gmina Czarne - strefa G	14,89%	0,62
6	Miasto Czarne - strefa D	7,76%	0,33
7	Miasto Czarne - strefa E	7,70%	0,32
8	Miasto Czarne - strefa A	7,71%	0,32
9	Gmina Czarne - strefa H	6,77%	0,28
10	Miasto Czarne - strefa F	2,38%	0,10
11	Miasto Czarne - strefa C	1,80%	0,08

Wskaźnik 5. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Udzielanie świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, jest obok bezrobocia, głównym powodem przyznawania pomocy. W gminie Czarne z tego tytułu przyznano świadczenia w 2015 roku 760 mieszkańcom co stanowi 8,33% ogółu mieszkańców. Najwyższy odsetek osób otrzymujących pomoc społeczną z tytułu ubóstwa dotyczył stref: I (15,03%), G (14,89%) oraz K (12,93%) znajdujących się na obszarze gminy.

Tabela 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 5	
		średnia 7,75 %	
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	15,03%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	14,89%	0,99
3	Gmina Czarne - strefa K	12,93%	0,86
4	Miasto Czarne - strefa B	11,93%	0,79
5	Gmina Czarne - strefa J	8,50%	0,57
6	Miasto Czarne - strefa E	6,35%	0,42
7	Gmina Czarne - strefa H	4,92%	0,33
8	Miasto Czarne - strefa A	4,82%	0,32
9	Miasto Czarne - strefa D	4,86%	0,32
10	Miasto Czarne - strefa C	1,03%	0,07
11	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00

Wskaźnik 6. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Z tytułu niepełnosprawności świadczenia społeczne w gminie Czarne w 2015 roku przyznane zostały 367 mieszkańcom gminy. Najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności stwierdzono w strefie I (7,51%) zamieszkałej przez 692 osoby. Na kolejnych miejscach znalazły się: strefa J (7,29%), strefa G (6,15%) oraz strefa K (5,89%).

Tabela 10. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 6	
		średnia 3,91 %	
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	7,51%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa J	7,29%	0,97
3	Gmina Czarne - strefa G	6,15%	0,82
4	Gmina Czarne - strefa K	5,89%	0,78
5	Miasto Czarne - strefa B	5,08%	0,68
6	Miasto Czarne - strefa D	2,54%	0,34
7	Miasto Czarne - strefa A	2,38%	0,32
8	Miasto Czarne - strefa F	2,38%	0,32
9	Miasto Czarne - strefa E	1,49%	0,20
10	Gmina Czarne - strefa H	1,23%	0,16
11	Miasto Czarne - strefa C	1,03%	0,14

Wskaźnik 7. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne 4,04 % mieszkańców korzystało z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu odnotowano w strefie K gmina Czarne (9,33%). Wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano także strefie G (8,27%) i J (7,69%) gminy Czarne.

Tabela 11. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 7	
		średnia 4,00 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa K	9,33%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	8,27%	0,89
3	Gmina Czarne - strefa J	7,69%	0,82
4	Miasto Czarne - stefa B	5,08%	0,54
5	Gmina Czarne - strefa I	2,75%	0,29
6	Miasto Czarne - strefa D	2,54%	0,27
7	Miasto Czarne - strefaa F	2,38%	0,26
8	Miasto Czarne - strefa E	2,16%	0,23
9	Miasto Czarne - strefa A	1,76%	0,19
10	Gmina Czarne - strefa H	1,54%	0,16
11	Miasto Czarne - strefa C	0,51%	0,06

Wskaźnik 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

W gminie Czarne w 2015 roku pomocą społeczną z tytułu alkoholizmu objętych było 65 osób co stanowi 0,75% mieszkańców. Najwyższy odsetek mieszkańców, którzy otrzymują pomoc z tego tytułu odnotowano w strefie K (3,76%), I (1,16%) na obszarze wiejskim oraz w strefie E (0,95%) w mieście.

Tabela 12. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 8	
		średnia 0,75 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa K	3,76%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	1,16%	0,31
3	Miasto Czarne - strefa E	0,95%	0,25
4	Miasto Czarne - strefa B	0,78%	0,21
5	Miasto Czarne - strefa A	0,68%	0,18
6	Gmina Czarne - strefa J	0,54%	0,14
7	Miasto Czarne - strefa C	0,26%	0,07
8	Miasto Czarne - strefa D	0,15%	0,04
9	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00
10	Gmina Czarne - strefa G	0,00%	0,00
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00%	0,00

Wskaźnik 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Bezrobocie jest kolejną istotną przyczyną przyznawania pomocy społecznej. Średnio w gminie Czarne z tego rodzaju świadczenia korzystało w 2015 roku 7,00 % mieszkańców. Największy odsetek mieszkańców otrzymujących świadczenia społeczne z tytułu bezrobocia odnotowano w strefach I (17,49%), K (14,73%), J (10,53%) na obszarze wiejskim oraz w strefie B (10,02%) w mieście Czarne.

Tabela 13. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 9	
		średnia 6,51 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	17,49%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	14,73%	0,84
3	Gmina Czarne - strefa J	10,53%	0,60
4	Miasto Czarne - strefa B	10,02%	0,57
5	Miasto Czarne - strefa A	5,39%	0,31
6	Miasto Czarne - strefa D	5,15%	0,29
7	Gmina Czarne - strefa H	4,31%	0,25
8	Miasto Czarne - strefa E	3,24%	0,19
9	Miasto Czarne - strefa C	0,77%	0,04
10	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00
11	Gmina Czarne - strefa G	0,00%	0,00

Wskaźnik 10. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015r.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „niebieskiej karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców założono w 2015 roku 4,20 niebieskich kart. Największa ilość wydanych kart była wydana w strefie H (9,23) teren gminy oraz w mieście w strefie E (8,11).

Tabela 14. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 10	
		średnia 4,20	
	Obszar	Liczba wystawionych NIEBIESKICH KART na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa H	9,23	1,00
2	Miasto Czarne - strefa E	8,11	0,88
3	Gmina Czarne - strefa K	6,55	0,71
4	Miasto Czarne - strefa B	6,35	0,69
5	Miasto Czarne - strefa F	4,76	0,52
6	Gmina Czarne - strefa I	2,89	0,31
7	Gmina Czarne - strefa J	2,70	0,29
8	Miasto Czarne - strefa A	2,27	0,25
9	Miasto Czarne - strefa D	2,18	0,24
10	Gmina Czarne - strefa G	1,18	0,13
11	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00

Wskaźnik 11. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku odnotowano 8,66 przestępstw kryminalnych. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w mieście w strefie D (17,42) oraz na terenie gminy w strefie I (14,45). Biorąc pod uwagę przelicznik ludnościowy należy stwierdzić, że z koncentracją zjawisk przestępczości kryminalnej mamy do czynienia zarówno w mieście jaki i na terenie gminy.

Tabela 15. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 11	
		średnia 8,49	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne ogółem na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Miasto Czarne - strefa D	17,42	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	14,45	0,83
3	Miasto Czarne - strefa E	13,51	0,78
4	Gmina Czarne - strefa K	11,46	0,66
5	Gmina Czarne - strefa G	10,64	0,61
6	Miasto Czarne - strefa F	9,52	0,55
7	Gmina Czarne - strefa J	6,75	0,39
8	Miasto Czarne - strefa B	4,23	0,24
9	Miasto Czarne - strefa A	2,83	0,16
10	Miasto Czarne - strefa C	2,57	0,15
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00

Wskaźnik 12. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W większości obszarów gminy Czarne w 2015 roku nie odnotowano przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Średnio w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku popełnionych zostało 1,07 takich przestępstw. Najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w strefie J (4,05) obszar gminy oraz w strefie D (3,63) obszar miasta.

Tabela 16. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 12	
		średnia 1,07	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa J	4,05	1,00
2	Miasto Czarne - strefa D	3,63	0,90
3	Gmina Czarne - strefa I	1,45	0,36
4	Miasto Czarne - strefa E	1,35	0,33
5	Miasto Czarne - strefa B	0,71	0,17
6	Miasto Czarne - strefa A	0,57	0,14
7	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
8	Miasto Czarne - strefa F	0,00	0,00
9	Gmina Czarne - strefa G	0,00	0,00
10	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa K	0,00	0,00

Wskaźnik 13. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 3,87 przestępstw przeciwko mieniu. Ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w strefach K (9,82), I (7,23) oraz G (7,09) na obszarze wiejskim. Po uwzględnieniu udziału liczby mieszkańców danego obszaru w liczbie mieszkańców gminy ogółem można stwierdzić, że koncentracja przestępczości przeciw mieniu koncentruje się w przestrzeni obszaru wiejskiego gminy Czarne.

Tabela 17. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 13	
		średnia 3,87	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa K	9,82	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	7,23	0,74
3	Gmina Czarne - strefa G	7,09	0,72
4	Miasto Czarne - strefa F	4,76	0,48
5	Miasto Czarne - strefa E	4,05	0,41
6	Miasto Czarne - strefa D	3,63	0,37
7	Gmina Czarne - strefa J	2,70	0,27
8	Miasto Czarne - strefa B	2,12	0,22
9	Miasto Czarne - strefa A	1,13	0,12
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00

Wskaźnik 14. Wykroczenia ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 3,87 przestępstw przeciwko mieniu. Ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w strefach K (9,82), I (7,23) oraz G (7,09) na obszarze wiejskim. Po uwzględnieniu udziału liczby mieszkańców danego obszaru w liczbie mieszkańców gminy ogółem można stwierdzić, że koncentracja przestępczości przeciw mieniu koncentruje się w przestrzeni wiejskiej gminy Czarne.

Tabela 18. Wykroczenia ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 14	
		średnia 12,14	
	Obszar	Liczba wykroczeń ogółem na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa H	43,08	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	15,37	0,36
3	Gmina Czarne - strefa K	13,09	0,30
4	Gmina Czarne - strefa I	13,01	0,30
5	Miasto Czarne - strefa E	10,81	0,25
6	Gmina Czarne - strefa J	9,45	0,22
7	Miasto Czarne - strefa F	9,52	0,22
8	Miasto Czarne - strefa B	9,17	0,21
9	Miasto Czarne - strefa A	5,67	0,13
10	Miasto Czarne - strefa D	4,35	0,10
11	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00

Koncentracja problemów społecznych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy społeczne w gminie Czarne poszczególne wartości 14 analizowanych wskaźników sfery społecznej zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Należy podkreślić, że ocena danego zjawiska, jako kryzysowego, następowała, jeśli wartość wskaźnika je oceniającego przekraczała wartość średnią dla gminy. Zastosowanie powyższego podejścia dało możliwość zidentyfikowania tych obszarów, na których stwierdzono wysokie natężenie danego zjawiska. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem. Jak już wcześniej

wspomniano, istotną barierą rewitalizacji w gminie Czarne mogłoby być nadmierne rozproszenie poszczególnych problemów, a tym samym działań rewitalizacyjnych. Użycie przelicznika liczby ludności, a z drugiej strony użycie wskaźników oceniających natężenie danych zjawisk, pozwoliło wskazać zarówno skalę jak i charakter problemów w przestrzeni całej gminy – a także pozwoliło ostatecznie wskazać, gdzie te problemy się koncentrują.

Wykorzystując 14 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów społecznych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 14 wskaźników problemów społecznych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000). Kolejną najwyższą wartość uzyskano dla strefy A w mieście Czarne (0,8063). Tym samym zasadne jest wskazanie tych dwóch stref w mieście Czarne – jako tych, na których koncentrują się problemy społeczne, w szczególności związane z depopulacją, starzeniem się społeczeństwa, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, alkoholizmem oraz przestępczością kryminalną.

Tabela 19. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	OBSZAR	STREFA SPOŁECZNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 14)	Udział ludności do ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	7,55	15,55%	1,17	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	4,89	19,36%	0,95	0,8063
3	Miasto Czarne - strefa D	5,41	15,12%	0,82	0,6968
4	Gmina Czarne - strefa I	9,53	7,59%	0,72	0,6164
5	Gmina Czarne - strefa G	7,40	9,28%	0,69	0,5852
6	Gmina Czarne - strefa J	8,38	8,13%	0,68	0,5804
7	Gmina Czarne - strefa K	10,14	6,70%	0,68	0,5791
8	Miasto Czarne - strefa E	6,08	8,12%	0,49	0,4206
9	Gmina Czarne - strefa H	5,26	3,57%	0,19	0,1598
10	Miasto Czarne - strefa F	3,75	2,30%	0,09	0,0736
11	Miasto Czarne - strefa C	1,03	4,27%	0,04	0,0375

1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej z uwzględnieniem podziału miasta i gminy na strefy

Jak już wcześniej wspomniano obszar zdegradowany może być wyznaczony, jeśli stwierdzi się, że na obszarze, na którym koncentrują się problemy społeczne – zdiagnozowane zostaną inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne.

Aby wykazać współwystępowanie pozostałych problemów w przestrzeni koncentracji problemów społecznych wykorzystano dostępne wskaźniki opisujące te problemy. Zachowany został także podział gminy na 5 stref oraz 6 stref w mieście Czarne. Tym samym stwierdzenie niekorzystnej wartości danego wskaźnika dla danej strefy umożliwiało zestawienie tej oceny z oceną w sferze społecznej.

Aby wskazać ostatecznie, czy obszar, na którym koncentrują się problemy społeczne (dla przypomnienia: strefa B oraz strefa A w mieście Czarne) można uznać za zdegradowany – konieczne jest wykazanie, że w tej przestrzeni współwystępują inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne, co jest przedmiotem dalszych analiz.

Poniżej przedstawiono analizę występowania problemów z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) dla całej gminy Czarne.

SFERA GOSPODARCZA

Wskaźnik 15. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Liczba aktywnych indywidualnych działalności gospodarczych informuje o poziomie przedsiębiorczości społeczności danego obszaru. W gminie Czarne na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku przypadało średnio 4,64 osób prowadzących działalność gospodarczą. Największa wartość została wskazana w strefie F (9,30) i C (6,41) na obszarze miasta.

Tabela 20. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

	Gmina	STREFA GOSPODARCZA - Wskaźnik 15	
		średnia 4,64	
	Obszar	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa F	9,30	1,00
2	Miasto Czarne - strefa C	6,41	0,69
3	Miasto Czarne - strefa E	5,82	0,63
4	Gmina Czarne - strefa H	4,74	0,51
5	Miasto Czarne - strefa B	4,66	0,50
6	Miasto Czarne - strefa A	4,26	0,46
7	Gmina Czarne - strefa G	4,07	0,44
8	Gmina Czarne - strefa I	3,48	0,37
9	Gmina Czarne - strefa K	3,21	0,35
10	Miasto Czarne - strefa D	3,03	0,33
11	Gmina Czarne - strefa J	2,04	0,22

Wskaźnik 15. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r.

Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON informuje o aktywności gospodarczej danej przestrzeni. W gminie Czarne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wpisanych do rejestru REGON w 2015 roku było 1066,77 podmiotów. Największa liczba w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców została zanotowana w strefie F (2000,00) obszaru miasta oraz w strefie I (1430,64) i H (1415,38) obszaru wiejskiego.

Tabela 21. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA GOSPODARCZA - Wskaźnik 16	
		średnia 1066,77	
	Obszar	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa F	2000,00	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	1430,64	0,72
3	Gmina Czarne - strefa H	1415,38	0,71
4	Miasto Czarne - strefa B	1263,23	0,63
5	Miasto Czarne - strefa E	1216,22	0,61
6	Gmina Czarne - strefa K	1145,66	0,57
7	Miasto Czarne - strefa D	761,97	0,38
8	Miasto Czarne - strefa A	748,30	0,37
9	Gmina Czarne - strefa J	661,27	0,33
10	Miasto Czarne - strefa C	642,67	0,32
11	Gmina Czarne - strefa G	449,17	0,22

Koncentracja problemów gospodarczych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy gospodarcze w gminie Czarne poszczególne wartości 2 analizowanych wskaźników sfery gospodarczej zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Należy podkreślić, że ocena danego zjawiska, jako kryzysowego, następowała, jeśli wartość wskaźnika je oceniającego przekraczała wartość średnią dla gminy. Zastosowanie powyższego podejścia dało możliwość zidentyfikowania tych obszarów, na których stwierdzono wysokie natężenie danego zjawiska. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów gospodarczych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości częściowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 22. Koncentracja problemów gospodarczych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA GOSPODARCZA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uzwględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	1,13	15,55%	0,18	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,83	19,36%	0,16	0,9144
3	Miasto Czarne - strefa D	0,71	15,12%	0,11	0,6110
4	Miasto Czarne - strefa E	1,24	8,12%	0,10	0,5731
5	Gmina Czarne - strefa I	1,09	7,59%	0,08	0,4711
6	Gmina Czarne - strefa G	0,66	9,28%	0,06	0,3487
7	Gmina Czarne - strefa K	0,92	6,70%	0,06	0,3511
8	Miasto Czarne - strefa F	2,00	2,30%	0,05	0,2623
9	Miasto Czarne - strefa C	1,01	4,27%	0,04	0,2454
10	Gmina Czarne - strefa H	1,22	3,57%	0,04	0,2476
11	Gmina Czarne - strefa J	0,55	8,13%	0,04	0,2545

SFERA ŚRODOWISKOWA

Wskaźnik 16. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Występowanie materiałów zawierających azbest stanowić może zagrożenie dla zdrowia ludzi. Występowanie materiałów azbestowych związane jest z koniecznością modernizacji obiektów je zawierających. Z reguły są to obiekty budowane w dalszym okresie czasu, a występowanie materiałów azbestowych wskazuje na stopień dekapitalizacji obiektów budowlanych. W gminie jak i na terenie miasta Czarne występowanie materiałów zawierających azbest odnotowano w każdej z 11 stref. Największa ilość azbestu znajduje się na terenie obszaru wiejskiego strefa H, J, I, K i G. Sytuacja ta spowodowana to jest dużą ilością rolniczych budynków gospodarczych do dnia dzisiejszego pokrytych azbestem. W mieście największy wskaźnik został zanotowany w strefie E, ale jest niższy od średniej dla gminy.

Tabela 23. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA ŚRODOWISKOWA - Wskaźnik 17	
		średnia 9 850,27	
	Obszar	Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne -strefa H	23012,00	1,00
10	Gmina Czarne - strefa J	21538,00	0,86
9	Gmina Czarne - strefa I	20482,00	0,82
11	Gmina Czarne - strefa K	18448,00	0,74
7	Gmina Czarne - strefa G	9488,00	0,38
5	Miasto Czarne - strefa E	8321,00	0,33
6	Miasto Czarne - strefa F	3587,00	0,14
2	Miasto Czarne - strefa B	1447,00	0,06
4	Miasto Czarne - strefa D	1455,00	0,06
1	Miasto Czarne - strefa A	301,00	0,01
3	Miasto Czarne - strefa C	274,00	0,01

Wskaźnik 17. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.

Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni zorganizowanej publicznej (mamy tu na myśli: parki, zieleńce, zieleń osiedlową) na 100 mieszkańców wskazuje w jaki sposób dana przestrzeń wyposażona jest w tereny rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Na 100 mieszkańców gminy w 2015 roku przypadało średnio 2 668,29 m² terenów zieleni. Najniekorzystniejszą sytuację zanotowano w strefie B i C na obszarze miasta, gdyż nie posiadają one terenów publicznej zieleni zorganizowanej.

Tabela 24. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA ŚRODOWISKOWA - Wskaźnik 18	
		średnia 2 668,29	
	Obszar	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
2	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
3	Miasto Czarne - strefa C	0,00	1,00
4	Miasto Czarne - strefa D	653,12	0,87
6	Miasto Czarne - strefa F	1038,10	0,80
1	Miasto Czarne - strefa A	1405,90	0,73
7	Gmina Czarne - strefa G	2907,80	0,44
8	Gmina Czarne - strefa H	4307,69	0,16
9	Gmina Czarne - strefa I	4335,26	0,16
10	Gmina Czarne - strefa J	4561,40	0,12
5	Miasto Czarne - strefa E	4986,49	0,03
11	Gmina Czarne - strefa K	5155,48	0,00

Koncentracja problemów środowiskowych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy środowiskowe w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów środowiskowych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 25. Koncentracja problemów środowiskowych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA ŚRODOWISKOWA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	1,27	15,55%	0,20	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,74	19,36%	0,14	0,8701
3	Miasto Czarne - strefa D	0,93	15,12%	0,14	0,8563
4	Gmina Czarne - strefa J	0,98	8,13%	0,08	0,4826
5	Gmina Czarne - strefa G	0,82	9,28%	0,08	0,4602
6	Gmina Czarne - strefa I	0,98	7,59%	0,074	0,4515
7	Gmina Czarne - strefa K	0,74	6,70%	0,05	0,3006
8	Miasto Czarne - strefa C	1,01	4,27%	0,04	0,2624
9	Gmina Czarne - strefa H	1,16	3,57%	0,04	0,2525
10	Miasto Czarne - strefa E	0,37	8,12%	0,03	0,1804
11	Miasto Czarne - strefa F	0,94	2,30%	0,02	0,1320

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

Wskaźnik 18. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym 2015

Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych wskazuje na stopień wyposażenia danej przestrzeni w infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, która jest łatwo dostępna dla mieszkańców. W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 2,91 obiektów sportowych (poza obiektami szkolnymi). Brak takiej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne stwierdzono w strefie B i C.

Tabela 26. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKYJNA - Wskaźnik 19	
		średnia 2,91	
	Obszar	liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
2	Miasto Czarne - strefa C	0,00	1,00
3	Miasto Czarne - strefa A	0,70	0,88
4	Miasto Czarne - strefa D	0,85	0,86
5	Gmina Czarne - strefa G	1,44	0,75
6	Miasto Czarne - strefa E	3,21	0,45
7	Gmina Czarne - strefa H	4,31	0,27
8	Gmina Czarne - strefa J	4,83	0,18
9	Gmina Czarne - strefa I	5,01	0,15
10	Miasto Czarne - strefa F	5,78	0,02
11	Gmina Czarne - strefa K	5,87	0,00

Wskaźnik 20. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. w gminie Czarne wynosiła 2,41. Dostępność do tej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne była zróżnicowana wahała się od 0 do 4 placów w strefie. Brak takiej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne stwierdzono w strefie B.

Tabela 27. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKYJNA - Wskaźnik 20	
		średnia 2,41	
	Obszar	liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
2	Miasto Czarne - strefa D	0,80	0,91
3	Miasto Czarne - strefa A	1,18	0,87
4	Miasto Czarne - strefa C	1,27	0,86
5	Gmina Czarne - strefa G	1,54	0,83
6	Gmina Czarne - strefa J	1,54	0,83
7	Gmina Czarne - strefa H	2,44	0,73
8	Gmina Czarne - strefa I	2,70	0,70
9	Gmina Czarne - strefa K	2,83	0,69
10	Miasto Czarne - strefa E	3,17	0,65
11	Miasto Czarne - strefa F	9,09	0,00

Koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy przestrzenno-funkcyjne w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej i środowiskowej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**. Stwierdzono w tej strefie brak ogólnodostępnych obiektów sportowych jak i placów zabaw. Jednak przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy A w mieście Czarne (1,0000), kolejna wartość to (0,9176) została odnotowana dla strefy B.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości częściowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Tabela 28. Koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCYJNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa A	1,75	19,36%	0,34	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa B	2,00	15,55%	0,31	0,9176
3	Miasto Czarne - strefa D	1,77	15,12%	0,27	0,7884
4	Gmina Czarne - strefa G	1,59	9,28%	0,15	0,4343
5	Miasto Czarne - strefa E	1,10	8,12%	0,09	0,2647
6	Gmina Czarne - strefa J	1,01	8,13%	0,08	0,2418
7	Miasto Czarne - strefa C	1,86	4,27%	0,08	0,2344
8	Gmina Czarne - strefa I	0,85	7,59%	0,065	0,1904
9	Gmina Czarne - strefa K	0,69	6,70%	0,05	0,1362
10	Gmina Czarne - strefa H	1,00	3,57%	0,04	0,1050
11	Miasto Czarne - strefa F	0,02	2,30%	0,00	0,0010

STREFA TECHNICZNA

Wskaźnik 21. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Liczba obiektów zabytkowych, ujętych w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego wskazuje na charakter przestrzeni danego obszaru. Duże nagromadzenie obiektów zabytkowych świadczy o szczególnym charakterze danej przestrzeni, jak również wskazuje na znaczące potrzeby takiego obszaru. W przestrzeni miejskiej obiekty zabytkowe, w tym mieszkalne charakteryzują się z reguły dekapitalizacją stanu technicznego, wymagają poniesienia znacznych nakładów remontowo-modernizacyjnych. Są to obiekty posiadające długą historię istnienia, a tym samym znacznie gorzej wyposażone w infrastrukturę techniczną, charakteryzujące się gorszymi parametrami np. efektywności cieplnej.

W gminie Czarne w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego ujętych jest pokaźna liczba obiektów zabytkowych – w sumie jest ich 89, co daje średnią na jednostkę delimitacyjną równą 8,1. W przestrzeni miasta Czarne szczególną koncentrację obiektów ujętych w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego stwierdzono w strefie B (32) oraz w strefie A (14).

Tabela 29. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA TECHNICZNA - Wskaźnik 21	
		średnia 8,1	
	Obszar	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	32,0	1,00
2	Miasto Czarne - strefa A	14,0	0,44
3	Gmina Czarne - strefa G	13,0	0,41
4	Gmina Czarne - strefa I	12,0	0,38
5	Gmina Czarne - strefa K	7,00	0,22
6	Miasto Czarne - strefa D	5,00	0,16
7	Miasto Czarne - strefa F	2,00	0,06
8	Gmina Czarne - strefa H	2,00	0,06
9	Gmina Czarne - strefa J	2,00	0,06
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
11	Miasto Czarne - strefa E	0,00	0,00

Wskaźnik 21. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Dane na temat liczby obiektów komunalnych wymagających remontów przypadających na daną jednostkę delimitacyjną informują pośrednio o jakości życia osób zamieszkujących w tego typu obiekty. Są to najczęściej osoby w trudnej sytuacji życiowej (spowodowanej np. przez bezrobocie czy też ubóstwo). Jeśli do tego przychodzi im mieszkać w obiektach, które często charakteryzuje zły stan techniczny i wymagają one gruntownych remontów, to można stwierdzić, że jakość życia tych osób ulega zdecydowanemu pogorszeniu. Ponadto koncentracja liczby obiektów komunalnych wymagających remontów na obszarze danej jednostki delimitacyjnej świadczy o istotnym zapotrzebowaniu na środki finansowe niezbędne do poprawy stanu technicznego tych obiektów.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że 8 7 na 9 8 (czyli niemal 89% wszystkich) obiektów komunalnych wymagających remontów w gminie Czarne, zlokalizowanych jest w strefie B oraz w strefie A.

Tabela 30. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r

Lp.	Gmina	STREFA TECHNICZNA - Wskaźnik 22	
		średnia 0,7	
	Obszar	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	4,0	1,00
2	Miasto Czarne - strefa A	3,0	0,75
3	Miasto Czarne - strefa E	1,0	0,25
4	Miasto Czarne - strefa C	0,0	0,00
5	Miasto Czarne - strefa D	0,00	0,00
6	Miasto Czarne - strefa F	0,00	0,00
7	Gmina Czarne - strefa G	0,00	0,00
8	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00
9	Gmina Czarne - strefa I	0,00	0,00
10	Gmina Czarne - strefa J	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa K	0,00	0,00

Koncentracja problemów technicznych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy techniczne w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcyjnej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 31. Koncentracja problemów technicznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA TECHNICZNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	2,00	15,55%	0,31	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	1,19	19,36%	0,23	0,7391
3	Gmina Czarne - strefa G	0,41	9,28%	0,04	0,1213
4	Gmina Czarne - strefa I	0,38	7,59%	0,03	0,0916
5	Miasto Czarne - strefa D	0,16	15,12%	0,02	0,0760
6	Miasto Czarne - strefa E	0,25	8,12%	0,02	0,0653
7	Gmina Czarne - strefa K	0,22	6,70%	0,015	0,0472
8	Gmina Czarne - strefa J	0,06	8,13%	0,01	0,0163
9	Gmina Czarne - strefa H	0,06	3,57%	0,00	0,0072
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	4,27%	0,00	0,0000
11	Miasto Czarne - strefa F	0,06	2,30%	0,00	0,0046

Koncentracja problemów w pozostałych sferach w gminie Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy w pozostałych sferach (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) w gminie Czarne poszczególne wartości 8 analizowanych wskaźników pozostałych sfer zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem.

Wykorzystując 8 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, poszukiwano koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej na obszarze gminy Czarne.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne wyniki diagnozy negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału gminy na 5 stref natomiast miasto Czarne na 6 strefy.

Tabela 32. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału gminy i miasta na strefy

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA STANDARYZOWANA KONCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	Strefy łącznie GOSPODARCZA ŚRODOWISKOWA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA TECHNICZNA	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Ilożyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
	OBSZAR		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 8)			
1	Miasto Czarne - strefa B	1,0000	6,19	15,55%	0,96	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,8063	4,51	19,36%	0,87	0,9069
3	Miasto Czarne - strefa D	0,6968	3,56	15,12%	0,54	0,5602
4	Gmina Czarne - strefa I	0,6164	3,29	7,59%	0,25	0,2599
5	Gmina Czarne - strefa G	0,5852	3,47	9,28%	0,32	0,3345
6	Gmina Czarne - strefa J	0,5804	2,60	8,13%	0,21	0,2195
7	Gmina Czarne - strefa K	0,5791	2,56	6,70%	0,04	0,0457
8	Miasto Czarne - strefa E	0,4206	2,96	8,12%	0,24	0,2498
9	Gmina Czarne - strefa H	0,1598	3,44	3,57%	0,12	0,1277
10	Miasto Czarne - strefa F	0,0736	3,02	2,30%	0,07	0,0723
11	Miasto Czarne - strefa C	0,0375	3,88	4,27%	0,17	0,1722

2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.*

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Czarne, wskazała w pierwszej kolejności, że koncentrują się one w przestrzeni miejskiej Czarnego, w szczególności w strefie B, obejmującej swoim zasięgiem centralną część miasta.

Analiza negatywnych zjawisk z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) ujawniła, że:

- Strefa B:
 - w sferze środowiskowej:
 - jest największa powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na obszarze miasta;

- w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
 - brakuje ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 2,71, średnia dla gminy = 3,09);
 - brakuje ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 0,98, średnia dla gminy = 2,47);
- w sferze technicznej:
 - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie) na terenie gminy występuje 89 takich obiektów, z czego w strefie B jest ich aż 32;
 - obszar charakteryzuje się występowaniem obiektów komunalnych wymagających remontów.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że na obszarze strefy B w mieście Czarne, która charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępują negatywne zjawiska w pozostałych sferach, tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występujących w przestrzeni strefy B – przedstawiono zbiorcze wartości wskaźników, które wykorzystane zostały w delimitacji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne. Widoczna jest wyraźnie wyższa wartość tych wskaźników (przekroczenie wartości dla średniej gminnej) dla zdecydowanej ich większości. Ponadto dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk w przestrzeni sfery B – przedstawiono dane bezwzględne odpowiadające za wartości danych wskaźników, np. liczbę osób bezrobotnych. Wskazuje to na skalę tych zjawisk oraz ich procentowy udział w skali zjawiska notowanego w całej gminie. Warto przy tym dodać, że przestrzeń strefy B w Czarnem zamieszкана jest przez 15,55 % ludności gminy Czarne.

Tabela 33. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany - sfera społeczna

Lp.	Wskaźnik	Źródło danych	Koncentracja problemu	Odsetek skali zjawiska w Gminie	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	UM	zmiana liczby mieszkańców wyniosła - 77	16,59%*	-0,47%	-5,15%
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	UM	liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła 312 osób	20,13%	24,21	34,63
3	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 76 osób	19,34%	6,17%	8,44%
4	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wyniosła 212 osoby	20,04%	10,98%	14,96%
5	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności wyniosła 169 osób	22,24%	7,75%	11,93%
6	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej wyniosła 72 osób	19,62%	3,91%	5,08%
7	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu wyniosła 72 osób	19,51%	4,00%	5,08%
8	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła 11 osób	16,18%	0,75%	0,78%
9	Odsetek długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ogółem 2015	PUP	liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 142 osób	22,26%	6,51%	10,02%
10	Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015	OPS	liczba wystawionych Niebieskich Kart wyniosła 9 kart	25,71%	4,20	6,35
11	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych wyniosła 6 przypadków	7,59%	8,49	4,23
12	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu wyniosła 1 przypadków	8,33%	1,07	0,71
13	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu wyniosła 39 przypadków	9,09%	3,87	2,12
14	Liczba wykroczeń na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba wykroczeń wyniosła 12 przypadków	13,33%	12,14	9,17

* udział w całkowitej ujemnej liczbie ludności

Źródło: opracowanie własne

Poniższe wskaźniki odnoszą się do pozostałych sfer, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Analiza danych zawartych w tabeli pozwala stwierdzić, że na obszarze zdegradowanym mamy do czynienia z istotnym brakiem ogólnodostępnych obiektów sportowych i placów zabaw. Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowana jest duża liczba zabytków (niemal 35,95% wszystkich zabytków w gminie Czarne) oraz duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontów.

Tabela 34. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany – pozostałe sfery

Lp.	Miernik	Źródło danych	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	CEIDG	4,64	4,66
2	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys.mieszkańców 2015	KRS	1066,77	1263,23
3	Powierzchnia ogółem materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną (miasto) (m2)	UM	6547,00*	37,66%**
4	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (m2)	UM	2668,29	0,00
5	Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i nonprodukcyjnym 2015	UM	2,91	0,00
6	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym 2015	UM	2,41	0,00
7	Liczba obiektów zabytkowych (wg EZWP) na jednostkę delimitacyjną (miasto) 2015	UM	89,00 _a	32,00_b (60,37%)
8	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną 2015	UM	8,00 _c	4,00_d (50,00%)

* - wartość dla obszaru zdegradowanego

** - udział wartości dla obszaru zdegradowanego w wartości ogółem dla miasta Czarne

a – liczba obiektów w gminie Czarne

b – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Czarne

c – liczba obiektów w gminie Czarne

d – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy Czarne, za obszar zdegradowany uznano przestrzeń strefy B w mieście Czarne.

Na wskazanej powyżej strefie mieszka łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy Czarne. Strefa ta obejmuje łącznie 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy Czarne. Ulice wchodzące w skład obszaru zdegradowanego w gminie Czarne przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela 35. Ulice miasta Czarne znajdujące się na obszarze zdegradowanym

Strefa	Ulice	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015r.)
Miasto Czarne – strefa B	Ciasna, Cicha, Kościelna, Kościuszki, Mickiewicza, Plac Wolności, Podmurna, Poprzeczna, Przemysłowa, Zamkowa	1 417

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część **obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni gminy**,
- oraz zamieszkanym przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) **obszaru rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym prowadzona będzie rewitalizacja.

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Do wniosku tego można dojść za pomocą metod badawczych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (porównanie wartości mierników, ich koncentracji terytorialnej).

Drugą z przesłanek jest uznanie danego obszaru jako posiadającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy. To bardzo szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji. Znaczenie dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim istotność danego obszaru powinna jednak wynikać z gminnych dokumentów strategicznych, być w nich wskazana jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. Do oceny istotności obszaru można posłużyć się przykładowo analizami urbanistycznymi, które wskażą obszar wpisujący się w zasady ogólne planowania przestrzennego, takie jak np. zasada miasta zwartej, zasada niskoemisyjności.⁴

⁴ Źródło: Ustawa o rewitalizacji – praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016

Jak już wspomniano na obszar zdegradowany zamieszkuje w sumie 15,55 % ludności gminy Czarne. Tym samym możliwe jest uznanie całej przestrzeni zdegradowanej w gminie Czarne – jako obszaru rewitalizacji, gdyż obszar zdegradowany nie przekracza 20% powierzchni gminy i nie **był** jest zamieszkanym przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Zachowany został w ten sposób, poziom koncentracji działań rewitalizacyjnych wskazany w Wytocznych w zakresie rewitalizacji.

Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi oraz technicznymi. Obszar posiada również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Obszar rewitalizacji położony jest w centralnej części miasta Czarne. **Obszar** Centrum miasta obejmuje swoim zasięgiem najstarszą część miasta, w tym Plac Wolności, kościół, restauracje, sklepy małe i większe (supermarket) oraz zabudowę wielorodzinną - kamienice (z przewagą starej zabudowy) oraz blokową (z przewagą nowej zabudowy). Obszar ten przylega do **jest w bliskości z** rzeki Czernicy oraz posiada zabytkowy pałac. Strefa ta stanowi centrum miasta Czarne **a zatem** i jest miejscem kumulacji imprez kulturowych oraz edukacyjnych. Obszar boryka się z wieloma problemami społecznymi oraz infrastrukturalnymi. Niezaprzeczalnym atutem tej części miasta jest lokalizacja podmiotów edukacyjnych, gospodarczych, służących mieszkańcom (m. in. Biblioteka, Zabytkowy Kościół Katolicki, Dom Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej). Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowane są liczne podmioty gospodarcze, związane z handlem i usługami na rzecz mieszkańców. Przestrzeń zamieszкана w centrum miasta sąsiaduje z terenem rekreacyjnym w postaci terenu nad rzeką Czernicą. Duży poziom małej przedsiębiorczości na tym terenie stwarza możliwości zatrudnienia mieszkańców obszaru, dlatego też obszar ten ma szczególne znaczenie w kontekście walki z bezrobociem i ubóstwem. Na obszarze istnieje duża przestrzeń przeznaczona na działania społeczne i socjalne.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Czarne zamieszkuje łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Czarne zajmuje powierzchnię 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy.

The map displays the City of St. Charles, Missouri, divided into five planning areas. Area A is the central urban core, Area B is the western area, Area C is the northern area, Area D is the southern area, and Area E is the eastern area. The map includes major roads, water bodies, and various landmarks.

59

2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad strukturą operacyjną programu rewitalizacji jest pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze zdegradowanym/rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysł na rewitalizację. Istotne jest również dokonanie analizy otoczenia obszaru rewitalizacji i wskazanie szans oraz zagrożeń dla potencjalnych działań rewitalizacyjnych.

W tym celu konieczne było przeprowadzenia dalszych analiz, w tym o charakterze jakościowym. W tej części analiz wykorzystano również wiedzę zdobytą w trakcie wywiadów oraz pozyskaną na bazie opinii liderów społeczności lokalnych, jak również wizji lokalnych.

SFERA SPOŁECZNA

Jak już wcześniej wskazano w części delimitacyjnej – obszar rewitalizacji doświadcza szeregu negatywnych zjawisk społecznych, spośród których za najistotniejsze, ze względu na skalę i natężenie, należy uznać: depopulację, wysokie obciążenie demograficzne, niepełnosprawność i ciężką chorobę, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie.

Depopulacja – w latach 2015/2010 na obszarze wskazanym do rewitalizacji ubyło 77 osób.

Oznacza to, że każdego roku z obszaru rewitalizacji w Czarnem ubywała dość pokaźna liczba osób. Można założyć, że migrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, w dużej mierze poszukujące lepszych warunków do życia. Negatywne zjawiska migracji korespondują więc z negatywnymi zjawiskami związanymi z ubóstwem oraz bezrobociem. Tym samym można wysnuć wniosek, że obszar rewitalizacji ubożeje w kapitał ludzki. Warto także zaznaczyć, że dość pokaźny odsetek migracji, to migracje zagraniczne. Potwierdza to tezę, że przyczyną migracji są warunki związane z pogarszającą się jakością życia oraz chęć poprawy statusu materialnego.

Problem ten był poruszany przez mieszkańców na spotkaniach i w rozmowach indywidualnych. Wynika z nich jasno, iż osoby młode oczekiwały wyższych zarobków niż oferowane im w miejscu zamieszkania.

Bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, widoczne w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (34,63).

Oznacza to, że obszar rewitalizacji to miejsce zamieszkane przez pokaźną liczbę ~~osób w wieku senioralnym~~ seniorów. Tym samym potrzeby przestrzeni obszaru rewitalizacji powinny uwzględniać ~~potrzeby tej~~ tę grupę osób. Mieszkańcy Czarnego w badaniu ankietowym wykonanym na potrzeby opracowywanej Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022 oraz na bieżąco w trakcie powstawania dokumentu ~~oraz~~ wskazywali na niski poziom uczestnictwa w ofercie kulturalnej miasta.

Znaczna skala zjawiska związana z niepełnosprawnością widoczna w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (72 osoby).

~~Przytoczone wcześniej dane dotyczące wskaźników demograficznych bardzo dobrze pokazują jak obszar rewitalizacji boryka się z problemem starzenia się społeczności. Wraz ze zwiększającą się liczbą osób starszych coraz częstszym problemem staje się konieczność dostarczenia im usług opiekuńczych i specjalistycznych. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2015 korzystało 367 osób z pomocy z tytułu niepełnosprawności z tego w obszarze rewitalizowanym 72 osoby. Wśród wielu problemów o charakterze społecznym, które są bardzo widoczne na analizowanym obszarze, kwestie związane z koniecznością zapewnienia opieki osobom starszym, niepełnosprawnym lub dzieciom (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych) determinuje sposób funkcjonowania opiekunów – niejednokrotnie eliminując ich z rynku pracy i ograniczając ich funkcjonowanie w codziennym życiu społecznym. Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją nabiera w tym przypadku nowego wymiaru, który bezpośrednio przekłada się między innymi na sferę ekonomiczną.~~

~~Kwestie związane z pomocą społeczną, aktywnością zawodową i niepełnosprawnością były kilkakrotnie poruszane w trakcie diagnozy obszaru. Zarówno badania prowadzone na terenie miasta, jak i szereg spotkań konsultacyjnych pokazały, że bardzo ważnym elementem pożądanym przez mieszkańców jest przede wszystkim dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Co istotne, jednym z najczęściej poruszanych problemów był brak ogólnodostępnych i wygodnych miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, seniorów oraz najmłodsze pokolenie. Brak takich miejsc oraz brak oferty spędzania czasu wolnego wpływa na degradację więzi społecznych i pogłębia problemy wychowawcze. Problemy komunikacyjne dotyczące seniorów i osób niepełnosprawnych, brak wsparcia~~

dla potrzebujących rodzin i młodzieży szkolnej, powoduje, że negatywne zjawiska na terenie śródmieścia ulegają pogłębieniu. Szczególnie ważną kwestią poruszaną w wywiadach był brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego oraz postępująca alienacja osób starszych i niepełnosprawnych. Diagnoza problemów w wielu przypadkach pokrywała się z analizami danych statystycznych.

Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (14,96%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 212 osób, w tym wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (11,93%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 169 osób.

Bardzo ważnym elementem analizy problemów społecznych na terenie śródmieścia jest sytuacja rodzin. W większości przypadków problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej wynikają ze złej sytuacji materialnej i powiązane są z bezrobociem i koniecznością zapewnienia opieki osobom zależnym. Faktem, który w dużym stopniu pokazuje skalę problemu związanego z funkcjonowaniem rodzin i zjawiskami dysfunkcyjnymi jest liczba rodzin koniecznych do objęcia opieką.

Głównym dokumentem określającym działania gminy w zakresie pomocy społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarne na lata 2016 – 2020. Misję sformułowano następująco: Zapewnienie mieszkańcom gminy Czarne kompleksowej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz zapewnienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Planując działania rewitalizacyjne w gminie Czarne należy wyraźnie podkreślić komplementarność tych działań z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny wzmacniać wysiłki podejmowane w ramach tej strategii, w szczególności poprzez projekty i przedsięwzięcia wzmacniające lokalny potencjał instytucjonalny, rozwój infrastruktury społecznej wspierającej jakość usług publicznych, w tym kształtujących wysoką jakość oferty kulturalnej, integrującej mieszkańców, edukacyjnej i oświatowej. Wskazane jest również, o ile to możliwe, wykorzystanie dodatkowych instrumentów i źródeł wsparcia, np. dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, jak też kompetencji i zaangażowania społecznego, czyli potencjału organizacji pozarządowych.

Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych (8,44%), na obszarze rewitalizacji liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 76 osób.

Te dane korespondują z wynikami badań z mieszkańcami Czarne. Uważają oni, że w pierwszej kolejności działania rewitalizacyjne powinny przeciwdziałać bezrobociu, w szczególności poprzez przyciąganie inwestorów i rozwój przedsiębiorczości.

Gminę Czarne nadal charakteryzowały wyższe wskaźniki bezrobocia. W perspektywie długoletniej należy założyć, że poziom bezrobocia będzie się w gminie Czarne jeszcze zmniejszał, choć niepokojące zjawisko to właśnie duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich osób, które nie mogą odnaleźć się na lokalnym rynku pracy lub celowo decydują się na taki status (pracują np. w szarej strefie).

Wskaźniki bezrobocia warto również zestawić ze wskaźnikami liczby pracujących, wynagrodzeniami, migracjami, odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej oraz dynamiką rozwoju gospodarczego na obszarze gminy Czarne. Gminę Czarne charakteryzowały bardzo niskie wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców, co poniekąd można tłumaczyć rolniczym charakterem gminy. Niemniej jednak wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców wskazują, że bardzo niski odsetek mieszkańców gminy posiada stały dochód, związany z wykonywaną pracą. Duży odsetek mieszkańców uczestniczy natomiast w systemie opieki społecznej. Niski poziom wynagrodzeń nie wpływa pozytywnie na aktywność zawodową. Ograniczona oferta rynku pracy, np. niedostosowana do oczekiwań i aspiracji mieszkańców – skutkuje poszukiwaniem pracy poza gminą i migracjami.

W tym miejscu warto również odnotować, że pomimo spadku bezrobocia, zaobserwowano również spadek liczby pracujących w gminie Czarne. Oznacza to, że za spadek bezrobocia nie odpowiada tylko liczba nowotworzonych miejsc pracy, a jest on związany z postępującymi procesami demograficznymi (przechodzenie osób z kategorii wieku produkcyjnego do poprodukcyjnego oraz migracje osób w wieku produkcyjnym poza obszar gminy Czarne).

Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, a w szczególności bezrobocia długotrwałego, powinno odbywać się m.in. poprzez **wzmocnienie potencjału gospodarczego** tego obszaru. Dzięki działaniom prowadzonym na rzecz wzmacniania potencjału gospodarczego możliwe jest eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Dalszy rozwój gospodarczy gminy Czarne (w tym obszaru rewitalizacji) oraz rozwój przedsiębiorstw działających w gminie Czarne (w tym na obszarze rewitalizacji), może napotkać istotne bariery rozwojowe, związane z dostępnością ludzi do pracy, która

z kolei jest uzależniona od gotowości podjęcia zatrudnienia przy danym poziomie zarobków. Do barier rozwojowych można również zaliczyć umiejętności osób dostępnych na rynku pracy oraz zmniejszającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym.

Zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki, w tym obszaru rewitalizacji, powinno być oparte na specjalizacjach gminy Czarne, które na starcie dają pewne przewagi konkurencyjne, np. związane ze skróceniem dostaw, wykorzystaniem unikalności lokalnych produktów i usług, kooperacją na miejscu. Specyfika gospodarki gminy Czarne związana jest również z jej lokalizacją w przestrzeni kraju. Oddalenie od dużych ośrodków wzrostu sugeruje konieczność silniejszego oparcia na lokalnych potencjałach. Utrudniony w takim obszarze jest m.in. dostęp do wykwalifikowanych kadr, np. w branżach związanych z IT, nowoczesnymi technologiami.

Plan działania związany ze wzmacnianiem konkurencyjności lokalnej gospodarki – a tym samym zmierzający do podniesienia atrakcyjności rynku pracy gminy Czarne – powinien być oparty na lokalnych uwarunkowaniach i potencjałach, powinien również zakładać podnoszenie poziomu kapitału ludzkiego, w tym kompetencji i umiejętności wymaganych przez lokalny rynek pracy.

Jednym z lokalnych potencjałów gminy Czarne jest przyroda i czyste środowisko oraz wysoka atrakcyjność turystyczna.

Działania wzmacniające potencjał turystyczny powinny być uzupełniane o działania podnoszące jakość kapitału ludzkiego, w szczególności o wiedzę i umiejętności istotne w działalnościach gospodarczych związanych z obsługą ruchu turystycznego, jak też kompetencji związanych z prowadzeniem własnych przedsiębiorstw.

Kierunki działań rewitalizacyjnych powinny więc z jednej strony wzmacniać wiedzę i kompetencje mieszkańców, jak również wspierać warunki prowadzenia działalności gospodarczej, np. poprzez podniesienie atrakcyjności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji, poprawę estetyki obszaru, tworzenie miejsc atrakcyjnych dla turystów lub usług obsługujących ruch turystyczny. Komplementarność do tych działań wykazywać będzie także promocja i informacja oraz działania organizacyjne, np. związane z tworzeniem produktów turystycznych. Ponadto wskazane jest wzmacnianie lokalnej gospodarki, w tym producentów i usługodawców, poprzez tworzenie lokalnych obiektów gospodarczych, umożliwiających wykorzystanie synergii współpracy przedsiębiorców z obszaru gminy, kształtowanie wartości dodanych nieprzetworzonych produktów, lub też nowych kanałów sprzedaży.

Wsparcie dla podnoszenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, a tym samym do rozwoju potencjału gospodarczego tego obszaru, związane będzie również ze wzmacnianiem oferty kulturalnej oraz rekreacyjnej.

Wysokie wartości wskaźnika przestępczości (8,46 przestępstw na 1000 mieszkańców), na obszarze rewitalizacji popełniono 6 przestępstw kryminalnych oraz 13 wykroczeń.

Pomimo tego, że przestrzeń całej gminy należy uznać za bezpieczną na tle wskaźników przestępczości notowanych w województwie, to należy pokreślić, iż odnotowano koncentrację **takich** zjawisk **przestępczości także** na obszarze rewitalizacji. W tej przestrzeni popełniono bowiem ok. 8% wszystkich przestępstw kryminalnych **w skali całej** odnotowanych w gminie. **Do Urzędu Miasta i Gminy w Czarnej docierają bezpośrednio informacje o tego typu zdarzeniach. Ostatnie lata przyniosły tylko nasilenie się tego zjawiska, a skalę problemu obrazują też wyniki prowadzonych na terenie badań. Wynika z nich, że największe umiejscowienie między innymi zakłóceń ciszy nocnej na terenie Czarnej występuje na obszarze śródmieścia.**

W tej sferze wskazana jest dodatkowa interwencja w postaci zwiększonej liczby patroli policyjnych i uruchomienie monitoringu miejskiego.

Wśród problemów, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych z liderami lokalnymi w trakcie spotkań warsztatowych, **zwrócono uwagę na jest** niedostateczny poziom bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Potwierdzają dane dot. liczby popełnionych przestępstw oraz wyniki badań ilościowych.

Wyżej wymienione negatywne zjawiska społeczne nie wyczerpują pełnego katalogu problemów występujących w przestrzeni obszaru rewitalizacji. Szczególnie istotnym problemem, odnotowanym w tej przestrzeni miasta, wydaje się być niski poziom kapitału społecznego.

Niski poziom kapitału społecznego jest cechą społeczności lokalnej, którą bardzo trudno zmierzyć. Dostępne są co prawda wybrane wskaźniki, takie jak liczba organizacji pozarządowych, aktywność w życiu publicznym (wybory lokalne, parlamentarne, prezydenckie, europejskie), uczestnictwo w sesjach rady gminy lub zebraniach lokalnych, liczba zgłaszanych inicjatyw w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi lub w ramach budżetu obywatelskiego – jednak nie opisują one w pełni skali tego zjawiska. Wyższą aktywnością społeczną w gminie Czarna na pewno charakteryzują się mieszkańcy obszarów wiejskich, czyli mieszkańcy niedużych wspólnot,

które z reguły dobrze się znają, integrują i współpracują. Jednym z objawów wysokiego kapitału społecznego może być natomiast wygląd danych miejscowości, w tym estetyka przestrzeni publicznych i mieszkalnych, stan obejść i podwórek, stopień uporządkowania przestrzeni wspólnych, dbałość o wygląd obiektów mieszkalnych, jak też uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach społecznych, kulturalnych.

Wywiady jakościowe prowadzone w trakcie sesji warsztatowych oraz wybrane wskaźniki, np. dot. liczby organizacji społecznych, wskazują na to, że zdecydowanie wyższy poziom kapitału społecznego obserwowany jest na obszarach wiejskich gminy Czarne. Tym samym można wysnuć wniosek, że problem niskiego kapitału społecznego dotyczy w pierwszej kolejności miasta Czarne. Liderzy wskazują, że problemem Czarnego jest właśnie niska aktywność społeczno-kulturalna mieszkańców.

Kapitał społeczny należy wzmacniać lub też budować poprzez organizację działań rozwijających kompetencje społeczne, zawodowe, działania integrujące społeczność lokalne, inicjatywy w ramach, których grupa osób / mieszkańców, działać będzie we wspólnym celu. Kapitał społeczny budować można również poprzez wydarzenia kulturalne, edukacyjne. Niestety zaangażowanie mieszkańców obszaru w takie inicjatywy jest znikome, co potwierdzono podczas rozmów z lokalnymi liderami czy przedstawicielami Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarne czy Czarneńskiego Centrum Kultury w Czarne. Konieczne jest więc zatem stworzenie ciekawej oferty, celowanej właśnie do mieszkańców obszaru, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzieży. Konieczne są również inicjatywy kształtujące tożsamość lokalną, poczucie współodpowiedzialności, a także aktywność na rzecz wspólnych problemów. Do tej pory mieszkańcy obszaru rewitalizowanego wykazywali się biernością, brakiem zaufania wobec siebie, brakiem woli działania dla wspólnej sprawy, co przejawia się również w zdegradowanych, zaniedbanych przestrzeniach sąsiedzkich. Mieszkańcy są często wobec siebie wrogo nastawieni, konfliktowi lub roszczeniowi – nie angażując przy tym swoich zasobów czy pracy własnej, wymagając zaangażowania od innych mieszkańców lub samorządu jako właściciela posesji.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ TECHNICZNA

Degradacja przestrzenno-funkcjonalna miasta Czarnego, w szczególności jego centrum oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych.

Pogłębiona diagnoza pozwala stwierdzić, że problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji związane są przede wszystkim z niską estetyką i funkcjonalnością przestrzeni publicznych oraz prywatnych.

Fakt ten potwierdzają wyniki spotkań warsztatowych z mieszkańcami. Mieszkańcy oczekują m. in. poprawy sposobu funkcjonowania komunikacji i przemieszczania się mieszkańców, **poprzez tworzenie** m. in. ciągów pieszo-rowerowych.

Mieszkańcy wskazują ponadto na oczekiwaną poprawę estetyki przestrzeni miejskich oraz poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych.

Miasto Czarne szczególnie centrum – charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji przestrzeni, jej niską jakością, nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, niską estetyką wielu miejsc, zarówno publicznych, ale przede wszystkim prywatnych posesji, podwórek, miejsc parkingowych, otoczenia obiektów mieszkalnych oraz samych obiektów mieszkalnych. Potwierdziła to wizja terenowa – której efektem jest materiał zdjęciowy.

Dodatkowa analiza obszaru rewitalizacji w zakresie aktywności społecznej, dokonana na podstawie obserwacji osób współpracujących ze wspólnotami mieszkaniowymi, pokazuje istotny brak integracji między mieszkańcami wspólnot, brak poczucia odpowiedzialności za estetykę i porządek w miejscu swojego zamieszkania, a także wiele sytuacji konfliktowych i brak woli współpracy i porozumienia dla dobra wspólnego. Taki stan rzeczy powoduje, iż wiele wielorodzinnych obiektów mieszkalnych jest zaniedbanych, ponieważ mieszkańcy nie potrafią podjąć wspólnych działań remontowych na rzecz swoich domostw lub zdarzają się pojedyncze jednostki blokujące pozostałych mieszkańców.

Skalę degradacji przestrzeni miasta obrazują m. in. wyniki wizji lokalnej oceniającej stan podwórek i przestrzeni przy obiektach mieszkalnych. Na poniższej mapie umieszczono wyniki tej inwentaryzacji, tj. wskazano lokalizacje przestrzeni o znaczącym stopniu degradacji.

Ich wyraźna koncentracja widoczna jest w przestrzeni obszaru rewitalizacji, a w szczególności w przestrzeni **około-rynkowej wokół Placu Wolności**.

Stan niektórych przestrzeni został zobrazowany dokumentacją zdjęciową załączona poniżej.

Niska estetyka przestrzeni miasta związana jest z wieloletnim brakiem działań modernizacyjnych i remontowych, niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta (dane dot. ubóstwa) oraz niskim poziomem kapitału społecznego.

Opisane wyżej zjawiska wpływają na negatywny obraz przestrzeni miasta, w szczególności jego centrum.

Wśród problemów przestrzenno-funkcjonalnych, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych, zwrócono uwagę przede wszystkim na:

- niedostateczną liczbę miejsc parkingowych w centrum miasta co powoduje nieustanny chaos, konflikty między mieszkańcami obszaru, wspólnotami zamieszkującymi obszar, podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi w lokalach użytkowych w centrum miasta,
- źle zorganizowany ruch kołowy w ścisłym centrum powodujący, iż mieszkańcy obszaru nie mogą dojechać do swoich domostw i podwórek;
- zdegradowaną lub niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną (chodniki, deptaki), co potwierdzają także badania ilościowe z mieszkańcami,
- zniszczone/zaniedbane obiekty użyteczności publicznej i wielorodzinne obiekty mieszkalne, co potwierdziła również wizja lokalna oraz poniższa dokumentacja fotograficzna,
- brak podstawowej infrastruktury dla mieszkańców: pojemniki na segregację odpadów, wiaty na odpady, mała architektura: ławki, klomby, skwerki, place zabaw,
- niedostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wymagające modernizacji oraz rozbudowy obiekty infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, co koresponduje z niską aktywnością społeczną oraz rosnącymi potrzebami starzejącego się społeczeństwa.

Przestrzeń centrum miasta charakteryzuje ponadto zły stan techniczny znacznej liczby obiektów mieszkalnych, jak też niezadowalający stan części dróg i chodników. Wiele obiektów mieszkalnych wymaga podjęcia pilnych remontów i modernizacji, co potwierdziła analiza liczby obiektów komunalnych wymagających remontów zlokalizowanych w strefie B.

Istotny wysiłek, związany z rewitalizacją przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną przestrzeni miasta Czarne spoczywać będzie więc na właścicielach posesji i obiektów mieszkalnych, w tym m.in. na wspólnotach mieszkaniowych. Kluczowe dla efektywności tego procesu będzie włączenie jak największej liczby wspólnot do działań remontowych, modernizacyjnych.

Gmina powinna realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie. Uzupełnieniem będą przedsięwzięcia wspierające estetyzację miasta, np. poprzez kształtowanie zieleni miejskiej, przebudowę Placu Wolności, stworzenie miejsc rekreacji.

Degradację przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru centrum miasta (okolice Placu Wolności) obrazuje poniższa dokumentacja fotograficzna (źródło: dokumentacja własna Urzędu Miasta i Gminy Czarne).

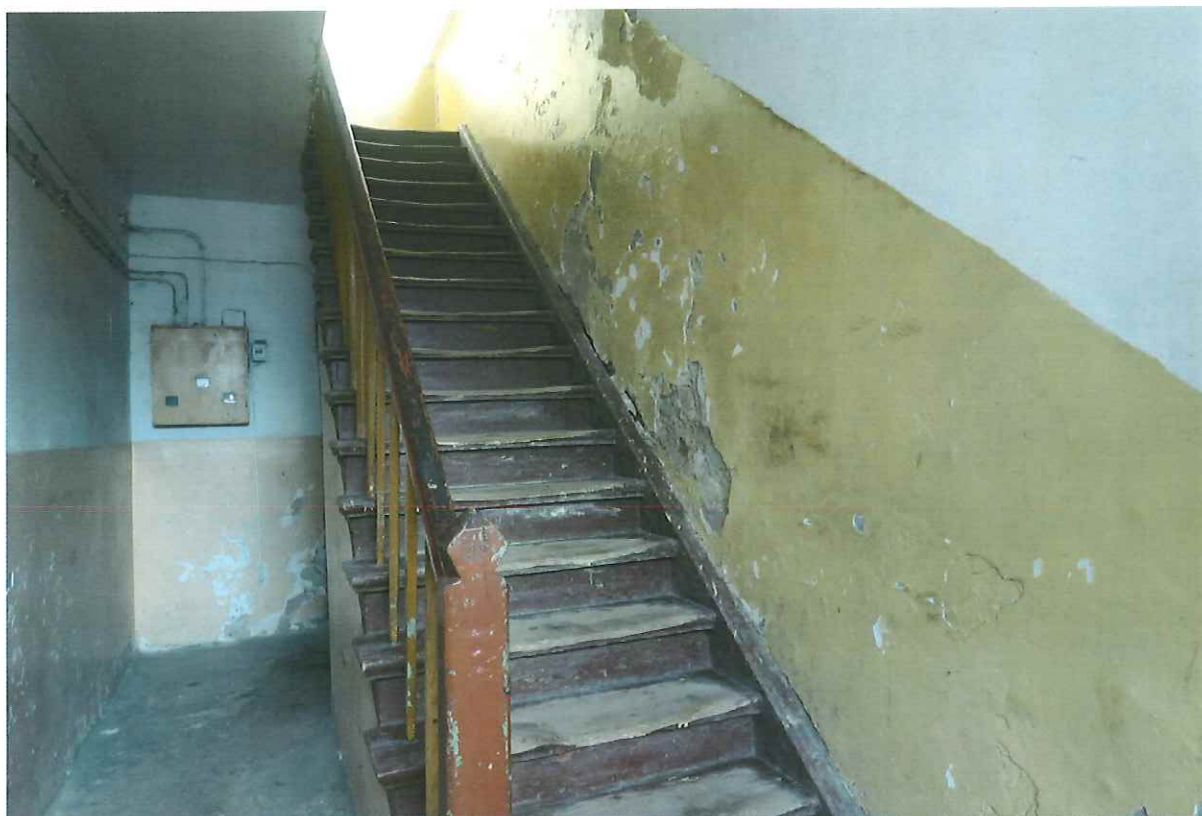
ZDEGRADOWANE BUDYNKI MIESZKALNE W CENTRUM MIASTA

Fot. 1. Okolice Placu Wolności – ul. Cicha.

Fot. 2. Okolice Placu Wolności – ul. Zamkowa.

Fot. 3. Klatka schodowa – budynek mieszkalny.

Fot. 4. Elewacja – ul. Mickiewicza.

Fot. 5. Elewacja – ul. Mickiewicza

ZDEGRADOWANE PRZESTRZENIE PUBLICZNE I WSPÓLNOTOWE W CENTRUM MIASTA

Fot. 6. Podwórka przy ul. Podmurnej.

Fot. 7. Podwórka przy ul. Podmurnej.

Fot. 8. Podwórko przy ul. Cichej.

Fot. 9. Podwórko przy ul. Mickiewicza.

Fot. 10. Podwórko przy ul. Cichej.

Fot. 11. Podwórko przy ul. Podmurnej.

DIAGNOZA – PODSUMOWANIE

Jak już wcześniej wykazano obszar rewitalizacji dotyka szereg różnorodnych problemów, które współwystępują ze sobą na stosunkowo niedużej przestrzeni. Oprócz bezrobocia, ubóstwa, których skala i natężenie wskazuje na to, że są to najważniejsze problemy w tej przestrzeni gminy, należy wymienić także problem niskiej aktywności społecznej, zjawisko starzejącego się społeczeństwa, jak również znaczną skalę zjawiska związanego z niepełnosprawnością oraz ciężką lub długotrwałą chorobą. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się również znacznym wskaźnikiem przestępczości.

Oprócz problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem degradacji przestrzenno-funkcjonalnej tkanki miejskiej, w tym degradację przestrzeni publicznych (podwórek, przestrzeni pomiędzy budynkami), niską estetykę oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych. Na obszarze rewitalizacji występuje duża liczba obiektów zabytkowych oraz duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontu.

Obszar rewitalizacji niewątpliwie posiada istotne atuty, które powinny zostać wykorzystane w tworzeniu części operacyjnej programu rewitalizacji.

Tymi atutami są m. in. lokalizacja obszaru rewitalizacji w centrum miasta, położenie w przestrzeni styku trzech województw oraz w ciągu dróg wojewódzkich – umożliwiających dogodne powiązania komunikacyjne.

Ponadto centrum miasta to także funkcja kulturalna, rekreacyjna, religijna oraz po części wizerunkowa (częściowo odrestaurowane budynki oraz zabytki). Te funkcje przestrzeni miasta opierają się na potencjale instytucjonalnym (instytucje kultury, ośrodki zdrowia) oraz podmiotach prywatnych (handel, usługi).

Tworząc program rewitalizacji warto również wykorzystać szanse pojawiające się w otoczeniu. Oprócz dostępności komunikacyjnej warto przy tym zwrócić uwagę na specyfikę przestrzeni otaczającą miasto Czarne, bowiem znajduje się w otoczeniu przestrzeni o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (Równina Charzykowska, Dolina Gwdy i Pojezierze Krajeńskie), oraz charakteryzuje się dużymi połaciami terenów leśnych na których opiera się kształtowanie i rozwój funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej. Oznacza to, że rozwój turystyczny może pozytywnie wpłynąć na rozwój samego Czarnego oraz obszaru rewitalizacji. Aby tak się stało należy umiejętnie połączyć poszczególne elementy rozwoju turystycznego oraz wzmocnić funkcję usługowo-turystyczną przestrzeni Czarnego, w tym obszarów rewitalizacji.

W celu zobrazowania jakie elementy rzeczywistości należy w szczególny sposób uwzględnić w kształtowaniu pomysłu na rewitalizację w Czarnem, ukazano je za pomocą klasycznej analizy SWOT.

W analizie tej mocne strony to uwarunkowania wewnętrzne, mające pozytywny charakter, natomiast słabe strony to uwarunkowania wewnętrzne o negatywnym charakterze.

Do szans, należy zaliczyć uwarunkowania zewnętrzne o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem rewitalizacji lub poza zakresem kompetencji władz publicznych. Do zagrożeń zaliczono natomiast uwarunkowania zewnętrzne mających negatywny wpływ na dalszy rozwój obszaru rewitalizacji.

ANALIZA SWOT

Najistotniejsze atuty (mocne strony) obszaru rewitalizacji

1. Centrum miasta, gminy, na którym zlokalizowane są istotne dla rozwoju lokalnego centra usługowe oraz instytucje publiczne, których potencjał może zostać wykorzystany do zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Funkcja wizerunkowa, w tym położenie odrestaurowanego zabytkowego kościoła. Zachowany historyczny układ urbanistyczny, wraz z zabytkami – co może wspierać rozwój gospodarczy i usługowy przestrzeni miasta.
3. Sąsiedztwo terenów zamieszkania z terenami rekreacji i wypoczynku, m. in. rzeki Czernicy, lasu – pozytywnie kształtujących jakość życia na obszarze rewitalizacji.
4. Istniejący obszar utworzony w ramach projektu pn „Rewitalizacja przestrzeni publicznej w sferze społeczno-gospodarczej z elementami odbudowy zabytków, rozwoju turystyki i rekreacji oraz odnowy zieleni w Czarnem”;
5. Lokalizacja działalności gospodarczych, w tym w ścisłym centrum, o charakterze usługowym, których potencjał może zostać wykorzystany do dalszej aktywizacji gospodarczej, a tym samym zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.

Największe problemy (słabe strony) obszaru rewitalizacji

1. Znaczna koncentracja problemów społecznych, w tym ubóstwa, długotrwałego bezrobocia oraz przestępczości, jak też niskiej aktywności społecznej (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni), znacznej skali niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji.

2. Znaczna degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna, związana m. in. ze złym stanem technicznym obiektów mieszkalnych, podwórek, miejsc parkingowych,

chodników, dróg, brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej, miejsc rekreacji – co wpływa na negatywny obraz przestrzeni śródmiejskiej.

3. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru, na którą składają się: brak miejsc wsparcia społecznego, brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców.

Najistotniejsze szanse dla obszaru rewitalizacji:

1. Wykorzystanie potencjału przestrzeni miasta oraz jego otoczenia funkcjonalnego do kształtowania funkcji reprezentacyjnej oraz turystycznej (w tym przyciąganie inwestycji na obszar rewitalizacji, w szczególności w sferze usług na rzecz ludności, w tym usług wzmacniających potencjał turystyczny) – co wpłynie na aktywizację społeczno-gospodarczą tej części miasta.

2. Powiązanie przestrzenno-funkcjonalne centrum miasta z otoczeniem (m. in. przebieg dróg wojewódzkich, w tym skomunikowanie (poprawa stanu dróg i chodników, poprawa bezpieczeństwa przemieszczania się m.in. po Placu Wolności, co umożliwi efektywniejsze wykorzystanie infrastruktury społecznej miasta przez mieszkańców obszarów rewitalizacji).

3. Zaangażowanie do współpracy na rzecz rewitalizacji podmiotów prywatnych (właścicieli obiektów mieszkalnych) oraz mieszkańców – co przyczyniać się będzie do podnoszenia stanu technicznego tych obiektów oraz estetyki.

4. Inwestycje w infrastrukturę społeczną, rozwój oferty oświatowo - kulturowej miasta - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie edukacji, kultury oraz rozrywki, także poza obszarem rewitalizacji, która pozytywnie wpłynie na zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych.

Najważniejsze zagrożenia dla obszaru rewitalizacji:

1. Niedostatek środków finansowych, w odniesieniu do skali potrzeb rewitalizacyjnych, w szczególności związanych z poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych oraz estetyki przestrzeni – co związane jest z ograniczeniem dostępności funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta.

2. Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dot. estetyki, zadbania o części wspólne – co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego. Tym samym nieefektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gdyż działania podejmowane przez część wspólnoty mieszkańców, będą

korespondować z brakiem zaangażowania, a nawet negatywnymi zjawiskami, np. niszczeniem mienia.

3. Niska efektywność prowadzonych działań prospołecznych na rzecz w szczególności ograniczania ubóstwa, podnoszenia aktywności społecznej, ograniczania bezrobocia długotrwałego – w tym brak zasadniczej przemiany mentalności oraz dziedziczenie problemów.

4. Spadek aktywności społecznej, w tym brak zainteresowania ofertą kulturalną i rekreacyjną, brak odpowiedniej oferty dla starzejącego się społeczeństwa i pogłębianie się wykluczenia społecznego.

5. Niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy, co skutkować będzie dalszym odpływem mieszkańców, w celu poszukiwanie lepszych warunków do życia, spełnienia aspiracji.

3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Wizja przemian na **obszarze rewitalizacji** (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) **POWINNA BYĆ SPÓJNA** z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

Spójność wizji obszarów wskazanych do rewitalizacji, analizowana była w odniesieniu do **Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022** Wizja Gminy Czarne zdefiniowana w wyżej wymienionej strategii brzmi:

„Gmina Czarne - gminą otwartą na rozwój przedsiębiorczości i inwestycji przyjaznych środowisku naturalnemu oraz atrakcyjnym ośrodkiem zamieszkania i aktywnego wypoczynku.”

Wizja obszaru rewitalizacji powinna nawiązywać do celów rozwoju zdefiniowanych dla Gminy. W ten sposób działania rewitalizacyjne wpisywać się będą w cele polityki rozwoju, co umożliwi komplementarne rozwiązywanie problemów obszaru rewitalizacji oraz wykorzystanie jego atutów.

Wizja rozwoju gminy podkreśla szczególne znaczenie walorów przyrodniczych do rozwoju funkcji usługowej i turystycznej. Kolejnym czynnikiem przemian będzie aktywność i kreatywność mieszkańców. Gmina powinna być także przyjaznym miejscem do życia i wypoczynku.

Obszar centrum miasta powinien więc wykorzystywać atuty gminy Czarne, tym samym stając się miejscem istotnym na mapie turystycznej. Obszar rewitalizacji powinien także posiadać kreatywnych i aktywnych mieszkańców, a aktywność i kreatywność powinna być wzmacniana przez działalność szeregu instytucji publicznych oraz inicjatywy oddolne. Przestrzeń śródmiejska powinna być także atrakcyjnym miejscem do życia.

Wizja obszaru powinna również odnieść się do głównych problemów obszaru rewitalizacji, które zostały przedstawione poniżej w usystematyzowanej formie:

Tabela 36. Główne problemy obszaru rewitalizacji

	PROBLEM	W TYM:
SFERA SPOŁECZNA	1. Koncentracja problemów społecznych	1.1. Brak prawidłowej postawy rodziców, niewydolność wychowawcza i wykluczenie społeczne 1.2. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia 1.3. Brak dostępu informacji w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi 1.4. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni) 1.5. Wysoki poziom przestępczości / niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców
SFERA SPOŁECZNA	2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru	2.1. Brak działań profilaktycznych w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci 2.2. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej. 2.3. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA I TECHNICZNA	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna	3.1. Mała dostępność terenów otwartych i rekreacyjnych 3.2. Duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane z ich utrzymaniem, 3.3. Zły stan techniczny obiektów mieszkalnych, 3.4. Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg.

Tym samym proponuje się, aby wizja obszaru rewitalizacji brzmiała następująco:

Obszar rewitalizacji stanie się centrum społeczno-gospodarczym miasta Czarne oraz bezpiecznym miejscem spotkań, atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców.

Będzie to miejsce zamieszkałe przez aktywnych i zintegrowanych Mieszkańców.

Tym samym wizja obszaru rewitalizacji wskazuje na następujące punkty ciężkości działań rewitalizacyjnych:

- zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności ubóstwa oraz bezrobocia,
- wspieranie aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w szczególności usług w obrębie śródmiejskiej przestrzeni, która pozytywnie wpływać będzie na zmniejszanie skali bezrobocia i ubóstwa,
- zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców, m. in. poprzez ofertę kulturalną, rekreacyjną lub rozrywkową,
- zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych,
- poprawa estetyki przestrzeni miejskiej poprzez różnorodne działania o charakterze infrastrukturalnym, porządkowym, organizacyjnym, społecznym (w tym podnoszenie świadomości społecznej),
- poprawa stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- rozwój i uporządkowanie zieleni miejskiej,
- stworzenie strefy rekreacji oraz odpoczynku.

Nawiązując do wizji obszaru rewitalizacji, zdefiniowano następujące cele rewitalizacji:

Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

Cel jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, przestępczość. Oczekiwane kierunki działań związane będą przede

wszystkim z przedsięwzięciami i projektami angażującymi bezpośrednio mieszkańców miasta, które podnosić będą poziom wiedzy, umiejętności, zdolności, jak też wpływać będą na aktywność społeczną. Oczekiwane są więc projekty edukacyjne, animacyjne, szkoleniowe, integracyjne – dotyczące zarówno kompetencji i umiejętności wymaganych przez rynek pracy, jak też wpływające na rozwój kapitału ludzkiego.

Istotną rolę w zmniejszaniu negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia oraz ubóstwa będzie mieć zwiększenie aktywności gospodarczej oraz rozwój przedsiębiorczości. W tym względzie istotne będzie tworzenie lepszych warunków do funkcjonowania i rozwoju podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych w przestrzeni obszaru rewitalizacji.

W związku z tym oczekiwane kierunki działań rewitalizacyjnych związane będą z poprawą funkcjonowania przestrzeni obszaru rewitalizacji, ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej, np. poprzez poprawę infrastruktury komunikacyjnej, tworzenie miejsc parkingowych. Istotne będzie również eksponowanie walorów kulturowych, w tym poprzez udostępnianie ich do zwiedzania, jak też zachowanie i ratowanie obiektów zabytkowych (rozwój turystyki). Wzmacniana oraz rozwijana będzie również infrastruktura obsługująca turystów, np. szlaki rowerowe, piesze, wodne, co wzmocni potencjał usług obszaru rewitalizacji.

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- pobudzanie szeroko pojętej aktywności społecznej, **szczególnie poprzez projekty edukacyjne, animacyjne oraz integracyjne,**
- ~~działania integrujące społeczność do uczestnictwa w życiu miasta,~~
- ~~działania aktywizujące i wspierające środowiska seniorskie,~~
- ~~kształtowanie tożsamości lokalnej,~~
- wspieranie osób w rozwiązywaniu problemów społecznych, m.in. radzenia sobie z ubóstwem, uzależnieniem **z wykorzystaniem mechanizmów ekonomii społecznej;**
- ~~wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, w tym ubóstwa oraz bezrobocia,~~
- ~~prowadzenie szkoleń, kursów zwiększających szanse osób bezrobotnych na znalezienie pracy,~~
- ~~wspieranie rozwoju i kształtowania postaw przedsiębiorczych i przedsiębiorczości,~~
- **pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości poprzez projekty szkoleniowe oraz działania wspierające edukację zawodową;**
- ~~rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej.~~

- ~~poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez modernizację dróg, chodników, ścieżek rowerowych wraz z nową organizacją ruchu,~~
- ~~tworzenie bezpłatnych miejsc parkingowych,~~
- ~~rozbudowa ciągów pieszych,~~
- **poprawa infrastruktury drogowej;**
- ~~rozbudowa monitoringu miejskiego,~~
- ~~wzmacnianie potencjału turystycznego poprzez tworzenie nowych atrakcji turystycznych,~~
- ~~rozwój infrastruktury turystycznej,~~
- ~~promocja gospodarcza i turystyczna, w tym promocja przedsiębiorców oraz usług i produktów.~~

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.

Jednym z istotnych problemów miasta Czarne oraz obszaru rewitalizacji jest niska aktywność społeczna. Przejawia się ona w wielu aspektach funkcjonowania społeczności lokalnej. W przestrzeni Czarne notowane są niskie wskaźniki liczby organizacji pozarządowych, pracownicy szeregu instytucji, tym kultury wskazują na nikłe zainteresowanie mieszkańców ich ofertą. W przestrzeni miejskiej widoczne są przejawy braku odpowiedzialności za wspólną przestrzeń zamieszkania (degradacja techniczna budynków, niska estetyka). Zwiększenie aktywności społecznej jest jednym z istotnych elementów budowy kapitału społecznego, a jego zwiększenie jest kluczowym czynnikiem sukcesu kompleksowej przemiany (rewitalizacji) obszaru rewitalizacji i skuteczności podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

Zwiększenie aktywności społecznej realizowane będzie w oparciu o istniejący potencjał instytucjonalny miasta, w którym szczególną rolę powinny odgrywać instytucje kultury, a być może również aktywne organizacje społeczne. Oznacza to, że kierunki rewitalizacyjne dotyczyć będą wzmocnienia potencjału instytucjonalnego, który może wносить istotny wkład w budowanie kapitału społecznego. Odbywać się to będzie zarówno poprzez działania o charakterze inwestycyjnym (rozwój infrastruktury społecznej), jak też projekty miękkie, podobnie jak w celu 1, angażujące bezpośrednio mieszkańców miasta. Będą to przedsięwzięcia o charakterze animacyjnym, ale również edukacyjnym.

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- ~~tworzenie przestrzeni w centrum miasta, która sprzyjać będzie integracji społecznej,~~

- utworzenie przestrzeni w centrum miasta sprzyjającej integracji społecznej wraz z ofertą działań społecznych, w tym opiekuńczych i wspierających rodziny w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych,
- ~~tworzenie zaplecza oraz miejsc, gdzie można realizować przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym, animacyjnym, ukierunkowane na integrację społeczną oraz aktywność na rynku pracy,~~
- adaptacja miejsc w celu pobudzania aktywności społeczno-gospodarczej;
- wzrost aktywności organizacji pozarządowych i organizacji pożytku publicznego;
- ~~wzmocnienie potencjału instytucjonalnego pomocy społecznej poprzez rozwój infrastruktury pomocy społecznej,~~
- ~~utworzenie przestrzeni lub miejsc, które można wykorzystać do aktywizacji środowisk seniorskich,~~
- ~~stworzenie bazy umożliwiającej wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej do działań aktywizacji społecznej i zawodowej,~~

Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.

Przestrzeń obszaru rewitalizacji zamieszкана jest przez znaczną część populacji gminy. Oprócz problemów społecznych w tej przestrzeni koncentruje się szereg negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które kształtują jakość życia. Należą do nich m. in. zły stan techniczny wielu obiektów mieszkalnych, zdegradowane przestrzenie pomiędzy budynkami oraz niska estetyka przestrzeni. Zły stan obiektów mieszkalnych wpływa na koszty ich utrzymania. Przestarzałe rozwiązania techniczne, np. związane ze sposobem ogrzewania budynków, wpływają na pogorszenie stanu powietrza w sezonie zimowym. Działania realizowane w ramach niniejszego celu związane będą z projektami inwestycyjnymi, realizowanymi głównie przez właścicieli obiektów mieszkalnych, ukierunkowane na poprawę stanu technicznego tych obiektów, zagospodarowanie wspólnych przestrzeni mieszkalnych, w tym otoczenia budynków oraz podnoszenie estetyki przestrzeni. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w tym celu są komplementarne do działań ujętych w celu 2., w szczególności w odniesieniu do podnoszenia aktywności społecznej i budowania kapitału społecznego. Efektywność wysiłków związanych z przemianą przestrzenno-funkcjonalną obszaru rewitalizacji zależy bowiem od zaangażowania się mieszkańców obszaru rewitalizacji w tą przemianę, początkowo poprzez wykorzystanie zewnętrznych źródeł wsparcia na remonty i

modernizację tkanki miejskiej, np. przez wspólnoty, a później poprzez utrzymywanie przestrzeni zamieszkania w dobrym stanie (np. poprzez przeciwdziałanie wandalizmowi).

Oczekiwane kierunki rewitalizacji:

- ~~remonty oraz modernizacje obiektów mieszkalnych;~~
- **poprawa jakości mieszkań, przestrzeni publicznej i miejskiego środowiska;**
- **poprawa infrastruktury;**
- ~~poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, w tym podwórek, miejsc pomiędzy obiektami mieszkalnymi, przestrzeni wspólnych;~~
- ~~tworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, zwiększającej komfort zamieszkania, np. terenów zieleni.~~

4. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje zdefiniowane na etapie tworzenia Programu rewitalizacji projekty i zadania, charakteryzujące się znacznym stopniem zaawansowania planów realizacji. Są to ponadto projekty, które co do zasady zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji oraz wykazują silną zbieżność z celami rewitalizacji (wysoki wpływ na rozwiązywanie przede wszystkim problemów społecznych oraz pobudzanie aktywności).

~~Lista podstawowych projektów podzielona została ze względu na oczekiwane źródło na listę A (środki dedykowane rewitalizacji w RPO WP 2014-2020 – Działanie 8.1) oraz listę B (środki dedykowane rewitalizacji w RPO WP 2014-2020 – Działanie 6.2).~~

Poniżej ujęto schemat podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zdefiniowanych w programie w odniesieniu do celów rewitalizacji. ~~— w podziale na listę A oraz B.~~

Tabela 37. Schemat celów oraz podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.
--	---	---

Zadanie 1. Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem Zadanie 4. Przebudowa Placu Wolności. Zadanie 6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Zamkowej i Podmurnej. Zadanie 7. Wspólnie tworzymy naszą przestrzeń – otwarty konkurs ofert na realizację zadań związanych z rewitalizacją obszaru „B” w Czarnem Zadanie 8. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	Zadanie 2. Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarnem. Zadanie 3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej. Zadanie 9. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie opiekunów zaangażowanych w opiekę nad osobami niesamodzielnymi. Zadanie 10. Nazwa zadania: Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – placówka wsparcia dziennego dla dzieci.	Zadanie 5. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia
---	---	--

W tej części dokumentu znajduje się szczegółowy opis wszystkich podstawowych projektów i przedsięwzięć.

LISTA A

Tabela 38. Projekty Listy A *podstawowe*

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący/ potencjalne partnerstwo
Zadanie A.1.	Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem	Gmina Czarne/ Kościół Katolicki
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Cicha, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	600 000,00 zł	Od 06-2017 do 12-2017-18

Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.1. Brak prawidłowej postawy rodziców, niewydolność wychowawcza i wykluczenie społeczne; 1.2. Wysoki poziom ubóstwa oraz długotrwałego bezrobocia	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Przebudowa mieszkania i sali oraz zagospodarowanie terenu pozwoli na utworzenie miejsca przeznaczonego na działalność Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka, w którym mają być realizowane zadania związane z organizacją czasu wolnego dla dzieci.	
Zakres przedsięwzięcia	Prace remontowo-budowlane będą polegały na przebudowie i remoncie mieszkania i obejmować będą m.in.: przebudowę ścian, wymianę okien i drzwi oraz kompleksowy remont wszystkich powierzchni wraz z wymianą instalacji sanitarnej i elektrycznej. Rozbudowa i przebudowa sali katechetycznej polegać będzie m.in. na: nadbudowie poddasza użytkowego, rozbudowie powierzchni lokalu, przebudowie ścian, wymianie i montażu nowych okien i drzwi oraz kompleksowym remoncie wszystkich powierzchni wraz z wymianą instalacji sanitarnej i elektrycznej. Niezbędny będzie także zakup wyposażenia. W ramach zagospodarowania terenu przyległego (pow. około 220 m ²) będzie usunięcie istniejących zakrzewień, niwelacja terenu, zagospodarowanie terenu oraz zakup elementów małej architektury.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt. (Protokół odbioru zrealizowanej inwestycji)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury – 300 (listy obecności)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie A.2.	Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarne.	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	400 000,00 zł	Od 06-2017 do 12-2017-18

Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak działań profilaktycznych w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci 2.2. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej. 2.3. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Przebudowa lokali oraz zagospodarowanie terenu pozwoli na utworzenie miejsca przeznaczonego na działalność Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka, w którym mają być realizowane zadania związane z wsparciem rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu oraz opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi.	
Zakres przedsięwzięcia	Prace remontowo-budowlano polegające na przebudowie i remoncie lokali obejmować będą m.in.: przebudowę ścian, wymianę okien i drzwi oraz kompleksowy remont wszystkich powierzchni wraz z wymianą instalacji sanitarnych i elektrycznych. W ramach zadania planowany jest zakup niezbędnego wyposażenia. W ramach zagospodarowania terenu przyległego (część działki o pow. około 900 m²) niezbędne będzie wykonanie niwelacji terenu, utworzenie trawnika, dokonanie nasadzeń, utworzenie miejsc parkingowych, drogi wewnętrznej oraz zakup elementów małej architektury.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. (Protokół odbioru zrealizowanej inwestycji)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury – 300 (listy obecności)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie A.3.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej.	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Mickiewicza i ul. Ciasna, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	400 000,00 zł	Od 06-2017 do 06-2018-19

Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.5. Wysoki poziom przestępczości / niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Zagospodarowanie w/w przestrzeni publicznej przyczyni się do integracji społeczności rewitalizowanego terenu oraz stworzy warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego rodzinom i dzieciom.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach zagospodarowania przestrzeni publicznej zostanie wykonana niwelacja terenu, prace ziemne, nasadzenia roślinności, montaż urządzeń siłowni plenerowej oraz placu zabaw, wykonanie przebudowy drogi wewnętrznej wraz z chodnikami oraz inne elementy małej architektury.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,11 ha (mapa powykonawcza)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie A.4.	Przebudowa Placu Wolności	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Plac Wolności, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	1 500 000,00 zł	Od 06-2017 do 06-2018-19
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.4. Mała aktywność społeczna (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni) 3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.1. Mała dostępność terenów otwartych i rekreacyjnych.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Przebudowa Placu Wolności spowoduje utworzenie miejsca integracji lokalnej społeczności oraz organizowaniu spotkań, koncertów, wspólnych warsztatów. Ponadto w miejscu tym będą Prowadzone przez Centrum Wsparcia Rodzinie i Dziecku zajęcia dla rodzin.	

Zakres przedsięwzięcia	W ramach zadania planuje się: wyłączenie z ruchu kołowego ulicy Plac Wolności, małą architekturę, zmianę nawierzchni, zieleni, fontannę oraz oświetlenie terenu. Zakres prac budowlanych będzie obejmował wykonanie wszystkich elementów zgodnie z wykonaną i zaakceptowaną koncepcją na podstawie, której zostanie opracowany projekt budowlany.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. (Protokół odbioru zrealizowanej inwestycji)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący/ potencjalne partnerstwo
Zadanie A.5.	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Gmina Czarne/Wspólnoty Mieszkaniowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Zamkowa, ul. Mickiewicza i ul. Cicha Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	2 520 000,00 zł	Od 06-2017 do 06-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.2. Duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane z ich utrzymaniem, 3.3. Zły stan techniczny obiektów mieszkalnych, 3.4. Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Uzasadnienie	Obszar rewitalizowany zostanie połączony z istniejącym obszarem utworzonym w ramach projektu pn. „Rewitalizacja przestrzeni publicznej w sferze społeczno-gospodarczej z elementami odbudowy zabytków, rozwoju turystyki i rekreacji oraz odnowy zieleni w Czarne” dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa 8. „Lokalna infrastruktura podstawowa” i Działanie 8.1.2. „Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy”.	

Zakres przedsięwzięcia	Partnerzy zostaną wyłonieni zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy wdrożeniowej. Przewiduje się, że projektem zostanie objęte około 11 wspólnot oraz 3 budynki komunalne z obszaru przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej. Będą to budynki mieszkalne wybudowane przed 1970r. W ramach prac zostanie przeprowadzony remont klatek schodowych, elewacji oraz zagospodarowanie podwórek przynależnych do obiektów.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 14 szt. (protokół odbioru zrealizowanej inwestycji).	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem Liczba osób korzystających z wspartych obiektów: 200 (dane z UMiG osoby zameldowane)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie A.6.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Zamkowej i Podmurnej	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Zamkowa i Podmurna, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	400 000,00 zł	Od 06-2017 do 12-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.5. Wysoki poziom przestępczości / niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców 3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.1. Mała dostępność terenów otwartych i rekreacyjnych	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Zagospodarowanie w/w przestrzeni publicznej przyczyni się do integracji społeczności rewitalizowanego terenu oraz stworzy warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego rodzinom i dzieciom.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach zadania zostanie zagospodarowana przestrzeń publiczna znajdująca się na działkach przy ulicy Podmurnej. Prace m.in. będą polegały na wykonaniu około 43 m drogi wewnętrznej jako ciągu pieszo jezdni, chodników, powierzchni utwardzonych, terenów zielonych, dojścia do rzeki, pomostu przez rzekę Czernicę oraz oświetlenia .	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem

	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,15 ha (mapa powykonawcza)	Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)
--	---	--

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
Zadanie A.7.	Wspólnie tworzymy naszą przestrzeń – otwarty konkurs ofert na realizację zadań związanych z rewitalizacją obszaru „B” w Czarne.	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizowany	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	116 400,00 zł	Od 06-2017 do 06-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.1. Mała dostępność terenów otwartych i rekreacyjnych	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Zagospodarowanie w/w przestrzeni publicznej przyczyni się do integracji społeczności rewitalizowanego terenu oraz stworzy warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego rodzinom i dzieciom.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach zadania planuje się ogłoszenie 4 konkursów na zadania zlecone zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Celem głównym będzie kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między Gminą Czarne i organizacjami pozarządowymi, a w efekcie skuteczniejsze i efektywniejsze definiowanie potrzeb społecznych oraz ich racjonalniejsze zaspokojenie przez wspólną realizację konkretnych zadań publicznych. Gmina Czarne w porozumieniu z mieszkańcami opracuje kilka koncepcji nasadzeń i utworzenia miejsc zieleni w obszarze rewitalizowanym oraz koncepcje pomalowania garaży przy ulicy Podmurnej. W ramach ogłaszanych konkursów zostaną wskazane do realizacji prace objęte opracowanymi koncepcjami, które zostaną zrealizowane w formie warsztatów integracyjnych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 0,11 ha (mapa powykonawcza)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób włączonych w działania: 30 (Listy obecności osób biorących udział)

LISTA B

Tabela 39. Projekty Listy B

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący/potencjalne partnerstwo
Zadanie B.4. A.8	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarne – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	Gmina Czarne/ Organizacja pozarządowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	400 000,00 zł	Od 01-2018 do 09-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.1. Brak prawidłowej postawy rodziców, niewydolność wychowawcza i wykluczenie społeczne	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Zdiagnozowany problem grupy docelowej 1. Problemy wynikające z postawy rodziców w rodzinie z dziećmi: a) w sprawach opiekuńczo-wychowawczych: – brak wzorców (dziedziczenie negatywnego stylu życia, brak pozytywnych przykładów, trudności adaptacyjne, problemy we współżyciu z ludźmi); – brak autorytetów (nieodjrzałość emocjonalna, „dziecko rządzi w rodzinie”); – brak właściwych metod wychowawczych (np. brak lub niewłaściwy system nagród i kar, brak konsekwencji w postępowaniu rodziców, brak prawidłowej stymulacji); – brak lub niedostateczne zainteresowania problemami i potrzebami rozwojowymi dziecka (brak dbałości o zdrowie, rozwój emocjonalny i intelektualny, brak umiejętności i potrzeby wspólnego spędzania czasu z dzieckiem, organizacji czasu wolnego dziecku); b) w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego: – brak lub niedostateczna umiejętność racjonalnego gospodarowania budżetem; – zaburzona hierarchia potrzeb; – brak umiejętności organizowania przestrzeni w domu (brak miejsca do nauki, zabawy, snu dla dziecka); – brak nawyków lub niedostateczna umiejętność utrzymania czystości w domu (sprzęty niekompletne i zużyte); – brak dbałości o podstawowe zasady; – niewłaściwy podział obowiązków w rodzinie; – brak lub ograniczona umiejętność przygotowywania pełnowartościowych, zróżnicowanych i ekonomicznych posiłków dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci. c) w sprawach funkcjonowania w środowisku lokalnym:	

	–brak umiejętności podejmowania decyzji i dopełnienia urzędowych formalności; –brak umiejętności korzystania z zasobów środowiska oraz przysługujących im praw i uprawnień. Zajęcia będą realizowane w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka powstałym w wyniku remontu pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej oraz na terenie zagospodarowanej, która przylega do budynku.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zostaną zrealizowane następujące zadania skierowane do rodziców: a) Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (np. psycholog); b) Warsztaty umiejętności rodzicielskich; c) Pomoc prawna; d) Grupa wsparcia dla rodzin z wykorzystaniem pracy z rodzinami bez dysfunkcji (pokazanie wzorców).	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie Liczba podzadań prowadzonych w Centrum: 13 (oświadczenie kierownika o ilości przeprowadzonych podzadań)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym korzystających z Centrum: 20 (listy obecności)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie B.2. A.9.	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarne – wsparcie opiekunów zaangażowanych w opiekę nad osobami niesamodzielnymi.	Gmina Czarne/ Organizacja pozarządowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	200 000,00 zł	Od 01-2018 do 12-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.1. Brak dostępu informacji w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi 2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.1. Brak działań profilaktycznych w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci	

	2.2. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Uzasadnienie	Zdiagnozowany problem grupy docelowej 1. Problemy wynikające z opieki nad osobami niesamodzielnymi: a) w sprawach opiekuńczych: – brak informacji na temat prawidłowej opieki; – brak umiejętności w zakresie opieki; b) w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego: – brak umiejętności organizowania przestrzeni w domu; – niewłaściwy podział obowiązków w rodzinie; – brak informacji na temat przygotowywania pełnowartościowych, zróżnicowanych posiłków dostosowanych dla chorego. c) w sprawach funkcjonowania w środowisku lokalnym: – brak informacji na temat przysługujących praw i uprawnień. Zajęcia będą realizowane w Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka, które powstanie w wyniku remontu pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej oraz na terenie zagospodarowanej działki nr 104/7 przylegającej do budynku.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zostaną zrealizowane następujące zadania: a) Szkolenie i zajęcia praktyczne w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi (np. nauka mycia, podawania leków, pierwszej pomocy); b) Szkolenie w zakresie diet specjalistycznych; c) Poradnictwo psychologiczne oraz pomoc prawna; d) Usługi opiekuńcze w czasie nieobecności opiekuna faktycznego.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Wskaźnik produktu (WP): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczoneymi w interesie ogólnym w Programie Liczba podzadań prowadzonych w Centrum: 7 (oświadczenie kierownika o ilości przeprowadzonych podzadań)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób korzystających ze wsparcia: 10 (listy obecności)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca Podmiot realizujący
Zadanie A.10.	Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarne – placówka wsparcia dziennego dla dzieci.	Gmina Czarne/ Organizacja pozarządowa
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki, Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji

	1 300 000,00 zł	Od 01-2018 do 12-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.1. Brak prawidłowej postawy rodziców, niewydolność wychowawcza i wykluczenie społeczne	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Uzasadnienie	Zdiagnozowany problem grupy docelowej 1. Problemy wynikające z uwarunkowań rodzinnych: -zaległości w nauce; - trudności w uczeniu; - brak możliwości korzystania z metod TIK; - brak organizacji czasu wolnego; - brak prawidłowego ukierunkowania. 2. Problemy wynikające z postawy dziecka. -zachowania agresywne i przemocowe; -negatywizm szkolny; -przynależność do destrukcyjnych grup nieformalnych; -uzależnienia; -bunt nieadekwatny do wieku; -konflikty z prawem.	
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zostaną zrealizowane następujące zadania: a) opiekuńcze – zapewnienie dziecku opieki i wychowania, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, zabawa, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. b) specjalistyczne - organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych, programy psychokorekcyjne lub psychoprophylaktyczne, w szczególności terapia pedagogiczna, psychologiczna i socjoterapia. c) praca podwórkowa – prowadzenie działań animacyjnych i socjoterapeutycznych. Zajęcia będą realizowane w Centrum Wsparcia Rodzinie i Dziecku, które powstanie w wyniku przebudowy i remontu mieszkania komunalnego oraz sali katechetycznej przy ulicy Cichej 1 oraz na terenie przebudowanego Placu Wolności. W/w placówka będzie prowadziła działania o charakterze wychowawczo-opiekuńczym i świadczyła usługi dziennego wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Wskaźnik produktu (WP): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie Liczba podzadań prowadzonych w Centrum: 28 (oświadczenie kierownika o ilości przeprowadzonych podzadań)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba dzieci korzystających ze wsparcia: 65 (listy obecności)

5. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W tym rozdziale ujęte zostały pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, tj. takie, których realizacja pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów społecznych występujących na obszarach rewitalizacji. Są to projekty, które wykazują się tylko częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą infrastruktury lub usług, która zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji, a tylko w części będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

W tej kategorii ujęto również projekty i przedsięwzięcia, które na etapie tworzenia programu rewitalizacji nie zostały szczegółowo zaplanowane.

Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące poszczególne cele:

Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

- Programy i instrumenty Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem: zasiłki, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, praca socjalna, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, inne.
- Projekty i instrumenty Powiatowego Urzędu Pracy w Człuchowie, wspierające aktywizację zawodową: Pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, formy wspierające podnoszenie kwalifikacji, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej, dofinansowanie podjęcia działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych i inne.
- Programy realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie: Powiatowy Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie 2017 (uzgadniany w Ministerstwie), Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej 2016 – 2018, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Człuchowskim 2014-2020.
- Działania edukacyjne placówek oświatowych przedszkolnych, szkolnych, w celu

zwiększania jakości edukacji w ramach podstawy programowej lub zajęć dodatkowych, w tym w zakresie edukacji obywatelskiej, edukacji ekologicznej, aktywizacji społecznej uczniów.

- Konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych.

Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.

- Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne na terenie gminy Czarne;
- „Zmieniamy Czarne na Zielone – modernizacja parku miejskiego oraz uporządkowanie terenów zielonych nad rzeką Czernicą w Czarnem”;
- ~~Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Czarne;~~
- ~~Działania promujące odnawialne źródła energii w gospodarstwach domowych i w obiektach publicznych;~~

- Przebudowa dróg gminnych ulica Mickiewicza i Targowa;
- „Kajakiem przez Pomorze” zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim – rzeka Czernica;
- ~~Droga dojazdowa do kościoła Świętego Józefa;~~
- ~~Budowa ogródka przedszkolnego przy Przedszkolu Gminnym w Czarnem;~~
- ~~Przebudowa dróg wewnętrznych w Czarnem;~~
- ~~Uruchomienie Żłobka Gminnego w Czarnem;~~

Oczekiwane rezultaty: poprawa stanu infrastruktury społecznej oraz zwiększenie oferty, która służy do zwiększania aktywności społecznej.

Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.

- Współpraca w zakresie możliwości pozyskania środków na remonty i termomodernizację
- Instrumenty lokalnych banków wspierające finansowanie przedsięwzięć remontowych;
- ~~Budowa chodnika do kościoła Świętego Józefa;~~
- ~~Przebudowa terenu między blokami przy ulicy Moniuszki.~~

Oczekiwane rezultaty: poprawa stanu technicznego obiektów mieszkalnych, budynków, przestrzeni publicznych.

Tabela 40. Projekty uzupełniające – doszczegółowienie

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
Zadanie B.1.	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne na terenie gminy Czarne (teren rewitalizacji);	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gmina Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	50 346 zł	Od 06-2017 do 12-2018
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.2. Duża liczba obiektów zabytkowych generujących potrzeby finansowe związane z ich utrzymaniem, 3.3. Zły stan techniczny obiektów mieszkalnych, 3.4. Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Zakres przedsięwzięcia	Modernizacja oświetlenia ulicznego w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych na terenie Gminy Czarne: wymiana energooszczędnych i nieefektywnych opraw sodowych na oprawy wykonane w technologii LED, zastosowanie autonomicznej redukcji mocy w oprawach, a także wymiana przewodów zasilających oprawę, zabezpieczenia wraz z zaciskami na liniach napowietrznych dla opraw oświetleniowych.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Wskaźnik produktu (WP): Liczba wymienionych opraw: 37 (protokół odbioru)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 1 000 (dane z UMiG o osobach zameldowanych na obszarze rewitalizowanym)

Projekt pn. „Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne na terenie gminy Czarne” polegał na wymianie 640 opraw oświetleniowych w całej gminie, z tego na obszarze rewitalizowanym zostało wymienionych 37 opraw.

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
Zadanie B.2.	„Zmieniamy Czarne na Zielone – modernizacja parku miejskiego oraz uporządkowanie terenów zielonych nad rzeką Czernicą w Czarnem”	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gmina Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	2 360 000,00 zł	Od 06-2017 do 06-2019
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.1. Mała dostępność terenów otwartych i rekreacyjnych	
Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Zakres przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zielonych nad rzeką Czernicą z przeznaczeniem na cele rekreacyjne i edukacyjne. Teren zielony nad rzeką Czernicą objęty projektem biegnie od ul. Młyńskiej do granicy miasta w kierunku północno wschodnim.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury – 1 szt. (protokół odbioru zrealizowanej inwestycji).	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)

Projekt pn. „Zmieniamy Czarne na Zielone – modernizacja parku miejskiego oraz uporządkowanie terenów zielonych nad rzeką Czernicą w Czarnem” realizowany jest w sąsiedztwie terenów rewitalizowanego, jego zakres wpłynie bezpośrednio na poprawę estetyki przestrzeni wspólnych i wpłynie na integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
Zadanie B.3.	Przebudowa dróg gminnych ulica Mickiewicza i Targowa oraz drogi wewnętrznej działka nr 66/4 w m. Czarne	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Targowa, Mickiewicza i działka nr 66/4	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	750 000,00 zł	Od 01-2017 do 06-2017
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	3. Degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna: 3.4. Zły stan przestrzeni publicznych i wspólnych: podwórek, miejsc parkingowych, chodników, dróg.	

Cel przedsięwzięcia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	
Zakres przedsięwzięcia	Przebudowa dróg gminnych ulica Mickiewicza i Targowa oraz drogi wewnętrznej działka nr 66/4 w m. Czarne.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt. (protokół odbioru zrealizowanej inwestycji).	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący/potencjalne partnerstwo
Zadanie B.4.	Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Gmina Czarne/PUP, OPS
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gmina Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	100 000,00 zł	Od 01-2019 do 09-2023
Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	1. Koncentracja problemów Społecznych: 1.1. Brak prawidłowej postawy rodziców, niewydolność wychowawcza i wykluczenie społeczne	
Cel przedsięwzięcia	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	
Zakres przedsięwzięcia	Działania polegające na pomocy w wyznaczeniu ścieżki reintegracji i udzieleniu potrzebnego wsparcia zawodowego pracownika socjalnego.	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba działań skierowanych do bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem: 4 (ogłoszenia o realizacji działań)	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym udzielono wsparcia: 30 (listy obecności)

Numer porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący
Zadanie B.5.	„Kajakiem przez Pomorze” zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim – rzeka Czarnica;	Gmina Czarne
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gmina Czarne	
Ramy realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji
	140 000,00 zł	Od 06-2017 do 12-2018

Problem, na który odpowiada przedsięwzięcie	2. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru: 2.2. Brak miejsc integracji społecznej i zawodowej. 2.3. Brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców poza sezonem letnim i działaniami plenerowymi.	
Cel przedsięwzięcia	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	
Zakres przedsięwzięcia	Budowa małej infrastruktury i oznakowanie drogowe i wodne	
Efekty realizacji przedsięwzięcia	Wskaźnik produktu (WP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. (protokół odbioru zrealizowanej inwestycji).	Wskaźnik rezultatu (WR): Liczba osób korzystających z przebudowanej infrastruktury: 500 (ankiety pomiarowe)

Projekt pn. „Kajakiem przez Pomorze” zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim – rzeka Czernica realizowany jest w sąsiedztwie obszaru rewitalizowanego i bezpośrednio wpłynie na integrację mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują na następujące rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

Poniżej opisano poszczególne komplementarności Programu Rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Projekty **podstawowe** wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowane będą w najbardziej zdegradowanej części miasta Czarne, która jednocześnie ma największy potencjał rozwojowy i daje możliwość oddziaływania na pozostały obszar miasta, a nawet całej gminy. **Program wskazuje również projekty uzupełniające, realizowane na obszarze powiązanym z obszarem rewitalizowanym.** Zmodernizowana przestrzeń publiczna, nowe przestrzenie z ofertą społeczną, odnowione budynki mieszkalne i inne obiekty, **oświetlenie uliczne** mają służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, ale również mieszkańców całego miasta i gminy. Zawarte w programie projekty posiadają wzajemne powiązania w sferach – społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

Istotne jest także nawiązanie w programie rewitalizacji do aktywizacji turystycznej obszaru rzeki Czernicy **poprze realizację zadania „Kajakiem przez Pomorze” zagospodarowanie szlaków wodnych.** Obszar rzeki Czernicy pozycjonuje się jako obszar turystyki aktywnej, obcowania z przyrodą. Rzeka Czarnica przepływa przez centrum miasta, stając się główną atrakcją turystyczną (m.in.: szlak kajakowy, wypoczynek i rozrywka). Dogodne położenie Czarne związane jest również z układem komunikacyjnym, tj. położeniem Czarne w ciągu dróg wojewódzkich. Tym samym Czarne predysponuje jako centralne miejsce do rozwoju usług i działalności gospodarczych, które związane będą z obsługą ruchu turystycznego. Wykorzystanie lokalnej specjalizacji gospodarczej, jaką jest turystyka, do aktywizacji gospodarczej, pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów społecznych takich jak ubóstwo oraz bezrobocie.

Istotne, w kontekście komplementarności przestrzennej są powiązania funkcjonalne w obszarze gminy. Czarne jest położone na obrzeżach powiatu człuchowskiego na pograniczu dwóch województw. Skupia szereg usług publicznych i społecznych, których duża część zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji. Działania

rewitalizacyjne zakładają wykorzystanie lokalnych potencjałów, np. istniejącej infrastruktury i oferty kulturalnej, usługowej, zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji, do działań aktywizujących społeczność lokalne, zamieszkałe na obszarze gminy czarne.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Poszczególne cele programu rewitalizacji wykazują się silną spójnością i wzajemnym oddziaływaniem. Poszczególne cele zdefiniowane zostały w odpowiedzi na główne problemy. Pozwoliło to stworzyć logicznie powiązany plan operacyjny, opierający się ostatecznie na wybranych projektach rewitalizacyjnych.

Zaplanowane działania w sferze społecznej znajdują swoje odzwierciedlenie w sferze technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Poszczególne projekty i przedsięwzięcia programu rewitalizacji również wykazują się wzajemną komplementarnością. Projekty „miękkie/społeczne”, kierowane bezpośrednio do mieszkańców – ujęte zostały w celu 1. Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych. Poprzez działania infrastrukturalne wzmacniane będą efekty tych przedsięwzięć.

Poniżej zestawiono poszczególne projekty realizujące Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych wraz z projektami o charakterze inwestycyjnym/infrastrukturalnym, które wzmacniają rezultaty tych przedsięwzięć.

Tabela 41. Komplementarność pomiędzy zadaniami ujętymi w programie rewitalizacji

Lp.	Zadania realizujące Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych	Projekty realizujące pozostałe cele	Uzasadnienie
1.	Zadanie nr B.4. A.8. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	Zadanie nr A.1. Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem Zadanie nr A.4. Przebudowa Placu Wolności. Zadanie nr A.6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy	Zadanie B.4 A.8. wykazuje się szczególną komplementarnością z zadaniem A.1 Zakłada się realizację szeregu działań bezpośrednio angażujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, a projekty infrastrukturalne pozwolą lepiej wykorzystać efekty tych działań (aktywizacji społecznej i zawodowej).

		ulicy Zamkowej i Podmurnej. Zadanie nr A.2. Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarnem. Zadanie nr A. 3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej.	
--	--	--	--

Program rewitalizacji został tak zaplanowany, aby poszczególne działania osobno, czy też wspólnie, tworzyły przekrojowy plan działania. Program rewitalizacji w sposób kompleksowy ujmuje przedsięwzięcia oddziałujące na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Poniżej ujęto oddziaływania poszczególnych projektów na ww. sfery.

Tabela 42. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych (przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) oraz środowiskowych

Lp.	Tytuł projektu	Cel rewitalizacji	Efekt społeczny	Efekt gospodarczy	Efekt przestrzenny	Efekt środowiskowy
1.	Zadanie nr A.1. Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany
2.	Zadanie nr A.2. Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarnem.	Cel 2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Umiarkowany	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany
3.	Zadanie nr A. 3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej.	Cel 2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Duży	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany
4.	Zadanie nr A.4. Przebudowa Placu Wolności	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk	Duży	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany

		społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.					
5.	Zadanie nr A.5. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Duży	Duży	Duży	Duży	Brak
6.	Zadanie nr A.6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Zamkowej i Podmurnej	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Umiarkowany	Duży	Umiarkowany	Umiarkowany	Umiarkowany
7.	Zadanie nr A.7. Wspólnie tworzymy naszą przestrzeń – otwarty konkurs ofert na realizację zadań związanych z rewitalizacją obszaru „B” w Czarnem.	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.	Duży	Umiarkowany	Duży	Duży	Duży
8.	Zadanie nr B.4. A.8. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak	Brak

9.	Zadanie nr 2- A.9. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie opiekunów zaangażowanych w opiekę nad osobami niesamodzielnymi.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak			
10.	Zadanie nr B-3. A.10. Nazwa zadania: Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – placówka wsparcia dziennego dla dzieci.	Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.	Duży	Umiarkowany	Brak	Brak			

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Program rewitalizacji realizowany jest przez samorząd gminny, ale charakteryzuje się również włączeniem w proces tworzenia i realizacji różnych interesariuszy, w tym mieszkańców. Gmina pełnić będzie rolę lidera inicjującego współpracę interesariuszy oraz odpowiedzialna będzie za zorganizowanie procesu uspołecznienia, jak też monitoringu i ewaluacji.

Spójność proceduralno-instytucjonalną zapewnia również zawiązana sieć współpracy w formie zespołu eksperckiego, w ramach którego nawiązana została współpraca różnych podmiotów związanych z rynkiem pracy, wsparcia rodziny, bezpieczeństwem, kulturą czy aktywnością gospodarczą. Zawiązana sieć stworzyła relacje, które posłużą w procesie wdrażania i monitorowania programu.

Istotną rolę w procesie przemian powinny mieć także organizacje pozarządowe, co ma swój wyraz zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych.

Do interesariuszy zdefiniowanych na etapie tworzenia programu rewitalizacji należą:

- wspólnoty mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, które zainteresowane są poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych,
- podmioty publiczne realizujące usługi publiczne, w tym zakresie pomocy społecznej, kultury, edukacji, sportu i rekreacji na obszarze miasta oraz obszaru rewitalizacji,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, w szczególności działalność usługową, na obszarze rewitalizacji,
- organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz rozwoju tej przestrzeni miasta,
- kościół katolicki,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Działania ujęte w programie rewitalizacji są kolejnym krokiem wspierającym wychodzenie ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych w Czarnem, mając na uwadze to, że rewitalizacja jest procesem wieloletnim nawiązującym do działań podejmowanych w poprzednim okresie.

Beneficjentami projektów infrastrukturalnych były zarówno samorząd Gminy, jak i inne jednostki publiczne m.in.: Powiat Człuchowski. Zrealizowano projekty dotyczące modernizacji obiektów edukacyjnych, obiektów przeznaczonych na cele społeczne i kulturalne, odnowy przestrzeni publicznych. Niestety żadne inne podmioty, a w szczególności wspólnoty mieszkaniowe, nie podjęły działań rewitalizacyjnych z uwagi na

bariery proceduralne i brak wsparcia zewnętrznego w zakresie możliwości pozyskania tych środków. Projekty miały charakter głównie infrastrukturalny, skupiając się na modernizacji obiektów publicznych i przestrzeni miejskiej. Ponadto żaden z tych projektów nie dotyczył ścisłego centrum miasta. Zadania wynikające z obecnego Programu Rewitalizacji należałoby uznać za kontynuację poprzednich działań, koncentrując się w obszarze ścisłego centrum miasta (obszarze zdegradowanym) i nadając im w głównej mierze charakter inny niż tylko inwestycyjny.

Należy oczekiwać, że realizacja celów obecnego Programu Rewitalizacji uzupełni lukę, powstałą z zaniedbania sfer społecznych, gospodarczych czy środowiskowych i tym samym dopełni proces rewitalizacji obszaru.

7. Indykatywne ramy finansowe

~~Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.~~

Zapewnienie trwałości i skuteczności procesów rewitalizacyjnych wymaga realizacji większości celów zawartych w programie rewitalizacji. Szczególnie ważnym elementem planowania tego typu działań jest precyzyjne wskazanie wszystkich potencjalnych źródeł finansowania projektów i przedsięwzięć oraz na umiejętnym łączeniu różnorodnych źródeł finansowania. Pierwszym i inicjującym kompleksowe działania rewitalizacyjne źródłem finansowania rewitalizacji w ramach LPR 2016-2023 w Czarnem będą środki funduszy europejskich dostępne w ramach RPO Województwa Pomorskiego przeznaczone na realizację tzw. zintegrowanego projektu rewitalizacji.

Jednocześnie Gmina Czarne nie zamierza bazować tylko na dedykowanych rewitalizacji funduszach europejskich dostępnych w ramach RPO WP, ale opierać się na całym wachlarzu źródeł finansowania różnorodnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Źródła finansowania rewitalizacji w Czarnem to:

- środki własne gminy Czarne – działania już teraz realizowane w ramach gminnej polityki społecznej, zapewnienie usług publicznych oraz przeznaczone na poprawę sfery technicznej będą w odpowiednim stopniu koncentrowane i koordynowane na obszarze rewitalizacji;
- krajowe środki publiczne – przeznaczone na włączenie społeczne, edukację, kulturę, wspieranie mieszkalnictwa, ochronę środowiska, adaptację do zmian klimatu będą one pozyskiwane przez cały okres

obowiązywania LPR i dotyczyć będą szczególnie osiągnięcia celów rewitalizacji Czarnego;

- środki prywatne – wspólnot mieszkaniowych, właścicieli nieruchomości, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych – dotyczyć będą wydatków i inwestycji prowadzonych przez te podmioty na obszarze rewitalizacji przyczyniając się do osiągnięcia celów rewitalizacji.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji strategii obejmują:

- ~~środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,~~
- ~~środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,~~
- ~~środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,~~
- ~~inne środki publiczne – np. fundusze celowe,~~
- ~~środki prywatne – np. środki wspólnot mieszkaniowych,~~
- ~~kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST lub wspólnot mieszkaniowych.~~

Poniżej zaprezentowano wartości wszystkich podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w programie rewitalizacji, z podaniem ich wartości oraz oczekiwanych źródeł finansowania – w odniesieniu do celów rewitalizacji.

~~Łączne koszty realizacji programu rewitalizacji wynoszą 7,7 mln zł. Z czego 2,5 mln to koszty działań zaplanowanych przez wspólnoty mieszkaniowe.~~

~~Należy założyć, że głównym źródłem finansowania programu rewitalizacji będą fundusze unijne uzupełnione o wkład własny Gminy Czarne. Podstawowym zewnętrznym źródłem finansowania działań rewitalizacyjnych będą środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014 – 2020 (RPO WD), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, a w odniesieniu do działań społecznych także Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (EFS). Działanie społeczne będą również finansowane poprzez realizację działań przez organizacje pozarządowe np. z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.~~

~~Wkład własny Gminy Czarne projektów inwestycyjnych szacuje się na 15%, w przypadku projektów społecznych może być niższy.~~

~~Łączna wartość projektów podstawowych ujętych na liście A, czyli tych, których oczekiwanym źródłem finansowania są środki RPO WP dedykowane rewitalizacji (Działanie 8.1) – wynosi 5,8 mln zł.~~

~~Wartość projektów ujętych na liście B wynosi 1,9 mln zł.~~

Tabela 43. Ramy finansowe związane z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu	Źródła finansowania						Szacowany koszt realizacji projektu (w zaokrągleniu do pełnych złotych)	
		Udział własny prywatny (w tym: środki przedsiębiorcy , spółdzielni mieszkaniowej , parafii)	Środki krajowe publiczne	Budżet gminy	Fundusze UE w tym:				Środki z innych źródeł
					EFRR	EFS	FS		
1.	Zadanie nr A.1. Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowanie m przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem	70 000		140 000	390 000			600 000	
2.	Zadanie nr A.2. Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowanie m przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarnem.			140 000	260 000			400 000	
3.	Zadanie nr A. 3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej.			140 000	260 000			400 000	
4.	Zadanie nr A.4. Przebudowa Placu Wolności			525 000	975 000			1 500 000	
5.	Zadanie nr A.5. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej wraz z zagospodarowanie	686 000		189 000	1 625 000			2 500 000	

	m bezpośredniego otoczenia								
6.	Zadanie nr A.6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Zamkowej i Podmurnej.			140 000	260 000				400 000
7.	Zadanie nr A.7. Wspólnie tworzymy naszą przestrzeń – otwarty konkurs ofert na realizację zadań związanych z rewitalizacją obszaru „B” w Czarnem.			40 110	74 490				114 600
8.	Zadanie nr A.8. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.			19 185		364 515			383 700
9.	Zadanie nr A.9. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie opiekunów zaangażowanych w opiekę nad osobami niesamodzielnymi.			9 300		176 700			186 000
10.	Zadanie nr A.10 Nazwa zadania: Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – placówka wsparcia dziennego dla dzieci.			63 206		1 200 913			1 264 119
Ogółem:		756 000		1 405 801	3 844 490	1 742 128			7 748 419

Łączny szacowany koszt projektów podstawowych wynosi 7 748 419 zł. Źródłem finansowania tych projektów są środki RPO WP dedykowane rewitalizacji w kwocie 5 586 618 zł.

Lp.	Tytuł projektu	Lista A, B	Wartość projektu (zł)	Oczekiwane źródło finansowania
Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.				
4.	Zadanie nr A.1. Przebudowa mieszkania oraz sali katechetycznej wraz z zagospodarowaniem	A	0,6 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina-Czarne

	przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Cichej 1 w Czarnem			
2.	Zadanie nr A.4. Przebudowa Placu Wolności	A	1,5 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina Czarne
3.	Zadanie nr A.6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy ulicy Zamkowej i Podmurnej.	A	0,4 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina Czarne
4.	Zadanie nr B.1. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	B	0,4 mln	RPO-WP Działanie 6.2, Gmina Czarne
Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.				
5.	Zadanie nr A.2. Przebudowa i remont pomieszczeń po miejskiej bibliotece publicznej wraz z zagospodarowaniem przynależnego terenu z przeznaczeniem na Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przy ulicy Kościuszki w Czarnem.	A	0,4 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina Czarne
6.	Zadanie nr A.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej działek przy ulicy Mickiewicza i Ciasnej.	A	0,4 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina Czarne
7.	Zadanie nr B.2. Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – wsparcie opiekunów zaangażowanych w opiekę nad osobami niesamodzielnymi.	B	0,2 mln	RPO-WP Działanie 6.2, Gmina Czarne
8.	Zadanie nr B.3. Nazwa zadania: Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem – placówka wsparcia dziennego dla dzieci.	B	1,3 mln	RPO-WP Działanie 6.2, Gmina Czarne
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.				
9.	Zadanie nr A.5. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych przy ulicy Zamkowej, Mickiewicza i Cichej wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia	A	2,5 mln	RPO-WP Działanie 8.1, Gmina Czarne

Tabela 43. Ramy finansowe związane z realizacją uzupełniających projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu	Źródła finansowania						Szacowany koszt realizacji projektu (w zaokrągleniu do pełnych złotych)	
		Udział własny prywatny (w tym: środki przedsiębiorcy, spółdzielni mieszkaniowej, parafii)	Środki krajowe publiczne	Budżet gminy	Fundusze UE w tym:				Środki z innych źródeł
					EFRR	EFS	FS		
1.	Zadanie nr B.1. Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne na terenie gminy Czarne			7 552	42 794				50 346
2.	Zadanie nr B.2. „Zmieniamy Czarne na Zielone – modernizacja parku miejskiego oraz uporządkowanie terenów zielonych nad rzeką Czarnicą w Czarne”			1 510 000			850 000		2 360 000
3.	Zadanie nr B.3. Przebudowa dróg gminnych ulica Mickiewicza i Targowa oraz drogi wewnętrznej działka nr 66/4 w m. Czarne,			750 000					750 000
4.	Zadanie nr B.4. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu		50 000	50 000					100 000
5.	Zadanie nr B.5. „Kajakiem przez Pomorze” zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim – rzeka Czarnica			21 000	119 000				140 000
Ogółem:			50 000	2 338 552	161 794		850 000		3 400 346

Łączny szacowany koszt projektów uzupełniających wynosi 3 400 346 zł, oczekiwanym źródłem finansowania projektów są środki EF w kwocie 850 000 zł., RPO WP w kwocie 161 794 zł. pozostała kwota zostanie uzupełniona z budżetu gminy oraz innych środków.

8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa

REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna i partnerstwo wpisane są w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Przygotowanie dokumentu polegało w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy **wytycznych**, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności lokalnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy / partnerów.

Prace nad przygotowaniem programu prowadzone były we współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy / potencjalnymi partnerami, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji. Uczestnikami działań (w szczególności spotkań), podczas których formułowano założenia programu byli:

- mieszkańcy obszaru,
- radni miejscy,
- przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych i zarządcy nieruchomości,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele podmiotów publicznych gminnych.

Ważnym elementem wspierającym procesy przygotowania dokumentu, a tym samym spełniającym zasadę partnerskiego podejścia byli lokalni eksperci, którzy w razie potrzeby służyli cennymi informacjami, doświadczeniami, sugestiami odnoszącymi się do specyficznych obszarów. Byli to:

- przedstawiciele instytucji pomocy społecznej (Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie),
- przedstawiciele instytucji rynku pracy,
- przedstawiciele służb publicznych (policja),
- przedstawiciele mieszkańców i przedsiębiorców,
- przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Partnerskie podejście zastosowano również w trakcie formułowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności do tych odnoszących się do zagospodarowania i estetyki części wspólnych i przestrzeni sąsiedzkich. Mieszkańcy lub wspólnoty mieszkaniowe przedstawiali swoje uwagi, sugestie bezpośrednio w trakcie prowadzonych spotkań, wskazując jakie działania powinny być podjęte i w jakich lokalizacjach, w związku z czym samorząd miał możliwość wskazania działań priorytetowych, mających największą wagę dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie przygotowania lokalnego programu rewitalizacji przeprowadzona była w następujących formach:

Warsztaty, szkolenie, konsultacje

W ramach opracowania dokumentu LPR przeprowadzone zostały warsztaty, szkolenie i konsultacje indywidualne dla mieszkańców i zespołu ds. rewitalizacji. Spotkanie zorganizowane zostało w dniu 23 i 24 maja 2016 roku. Podczas spotkania zaprezentowana została wiedza z zakresu rewitalizacji oraz wprowadzenie do prawidłowego przygotowania LPR. W ramach działań edukacyjnych oraz informacyjnych wyjaśniono istotę, cele i zasady prowadzenia rewitalizacji. Ponadto zaproszono interesariuszy do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Omówiono fiskę projektową oraz wyjaśniono zasady realizacji projektów mających na celu poprawę jakości życia na obszarze rewitalizacji

Badania ankietowe

Na etapie diagnostycznym mieszkańcy zostali zaproszeni do wypełnienia ankiety, w ramach której należało określić obszary, na których koncentrują się problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne, techniczne i środowiskowe. Mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie miejsca (osiedla lub sołectwa) oraz o ocenę występujących zjawisk

negatywnych. Ankieta była udostępniona w dniach 01 lipca 2016 – 30 lipca 2016. W jej wyniku otrzymano w sumie 72 wskazania odnośnie obszarów zdegradowanych.

Spotkanie z mieszkańcami obszaru rewitalizacyjnego

W dniu 25 listopada zostało przeprowadzone spotkanie z mieszkańcami obszaru przewidzianego do rewitalizacji. Mieszkańcy zostali poinformowani o możliwości pozyskania środków zewnętrznych na przeprowadzenie remontów budynków mieszkalnych.

Składanie wniosków oraz konsultacje

Konsultacje zostały przeprowadzone zgodnie z zapisami Uchwały nr 0007.30.2015 Rady Miejskiej w Czarne z dnia 01 czerwca 2015r w sprawie wprowadzenia Regulaminu Konsultacji Społecznych Miasta i Gminy Czarne i Zarządzenia nr 0050.126.2017 Burmistrza Czarne z dnia 30 maja 2017r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czarne na lata 2016-2023”. Celem konsultacji było zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących założeń „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023”.

Konsultacje odbyły się w następującej formie:

- 1) zamieszczenie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023” na stronie internetowej www.czarne.pl oraz Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) udostępnienie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023” w siedzibie Urzędu, pokój nr 3 i nr 8;
- 3) umożliwienie mieszkańcom składania uwag, wniosków na formularzu zamieszczonym w formie elektronicznej na stronie Miasta i Gminy Czarne www.czarne.pl w zakładce Rewitalizacja.

Konsultacje zostały przeprowadzone na terenie Gminy Czarne i były adresowane do wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Ogłoszenie o konsultacjach zostało zamieszczone w dniu 30.05.2017r. na stronie internetowej Gminy Czarne i na tablicy ogłoszeń.

Termin konsultacji ustalony został od 31.05.2017r. do 09.06.2017r.

Konsultacje społeczne „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023”, cieszyły się niewielkim zainteresowaniem wśród mieszkańców. W wyniku ogłoszonych konsultacji do Urzędu Miasta i Gminy Czarne nie wpłynął żaden wniosek odnośnie konsultowanego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023.

9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz monitoring i ewaluacja

SYSTEM WDRAŻANIA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Czarne ma charakter ponad kadencyjny. Oznacza to, że określa on plany i działania wybiegające poza perspektywę czasową obejmującą kadencję władz samorządowych. Sprawia to, że szczególnie ważne staje się wypracowanie skutecznego i zintegrowanego systemu wdrażania obejmującego warunki organizacyjne i instytucjonalne niezbędne do zagwarantowania konsekwentnych i systematycznych działań rewitalizacyjnych wynikających z programu.

Podmiotem koordynującym proces rewitalizacji w Gminie Czarne jest Burmistrz Czarne. W konkretnych zadaniach i przedsięwzięciach wspierał go będzie powołany w ramach Urzędu Miasta i Gminy Czarne **Zespół ds. Rewitalizacji**. Zespół będzie funkcjonować w ramach Referatu Infrastruktury, Przestrzeni i Ochrony Środowiska, co zapewni spójność podejmowanych interwencji z innymi działaniami o charakterze strategicznym.

Do kompetencji Zespołu ds. Rewitalizacji należeć będzie:

- koordynacja wdrażania poszczególnych zadań ujętych w LPR,
- prowadzenie monitoringu i ewaluacji LPR;
- przeprowadzenie prac aktualizacyjnych LPR (w razie potrzeb);
- bieżąca informacja i promocja LPR;
- współpraca z Gremium ds. Rewitalizacji;
- konsultowanie poszczególnych działań i projektów z zewnętrznymi ekspertami.

Struktura w/w zespołu dobrana zostanie w taki sposób, aby skoncentrować wiedzę pozwalającą na zintegrowane podejście do działań rewitalizacyjnych. W skład Zespołu wejdą: Kierownik Referatu Infrastruktury, Przestrzeni i Ochrony Środowiska, Sekretarz Gminy Czarne, Inspektor ds. Rady, podinspektor ds. gospodarki nieruchomościami, podinspektor ds. planowanie przestrzennego i zamówień publicznych oraz inspektor ds. inwestycji i drogownictwa oraz Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej. Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Zespołu ureguje Zarządzenie Burmistrza Czarne. Pracami Zespołu będzie kierował kierownik Rewitalizacji wyłoniony spośród członków Zespołu. Do realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zostaną wyznaczeni kierownicy projektów rewitalizacyjnych. Członkowie Zespołu nadzorują prace kierowników poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Zarządzanie procesem rewitalizacji Miasta i Gminy Czarne jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej, dlatego też bardzo ważny jest rozpoznanie potrzeb i preferencji, jak również siły wpływu i poziomu zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. W celu zapewnienia stałej współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami rewitalizacji a przedstawicielami samorządu miasta planuje się powołanie **Gremium ds. Rewitalizacji**. Gremium pełnić będzie funkcję opiniotwórczą - doradcą gminy w sprawach dotyczących projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji procesów rewitalizacyjnych. Gremium ds. Rewitalizacji Miasta i Gminy Czarne powoła w drodze Zarządzenia Burmistrz Czarne, który zapewni również obsługę organizacyjną Gremium.

Do zadań Gremium ds. Rewitalizacji należeć będzie:

- inicjowanie partnerstwa na rzecz realizacji kompleksowych, komplementarnych i spójnych terytorialnie przedsięwzięć rewitalizacji;
- opiniowanie przebiegu konsultacji społecznych realizowanych w trakcie wdrażania programu rewitalizacji;
- rozpatrywanie propozycji dotyczących modyfikacji zapisów LPR, w tym opiniowanie raportów z wdrażania LPR;
- opiniowanie i rekomendowanie zgłaszanych projektów rewitalizacji;
- wypracowanie propozycji instrumentów wspierających proces rewitalizacji.

Przewiduje się, że w skład Gremium ds. Rewitalizacji wejdą: Kierownik Referatu Infrastruktury, Przestrzeni i Ochrony Środowiska, Sekretarz Gminy Czarne, przedstawiciel Rady Miejskiej w Czarnem, przedstawiciele interesariuszy procesu rewitalizacji reprezentujący środowisko przedsiębiorców, lokalne stowarzyszenie i fundacje oraz inne organizacje pozarządowe, właścicieli i zarządców nieruchomości, instytucje wsparcia społecznego oraz mieszkańcy. Szczegółowe zasady funkcjonowania i skład Gremium ds. Rewitalizacji uregułuje Zarządzenie Burmistrza Czarne.

W systemie zarządzania rewitalizacją kluczową rolę odgrywa także **Rada Miejska w Czarnem**. Rada nie tylko podejmuje program rewitalizacji odpowiednią uchwałą, ale sprawuje kontrolę nad realizacją jego zapisów, akceptując raporty z wdrażania LPR przygotowane w związku z jego monitoringiem i ewaluacją. Przedstawiciel Rady jako członek Gremium ds. Rewitalizacji inicjować będzie partnerstwo służące wdrażaniu działań rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem systemu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czarne jest założenie, że omawiany dokument ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych lub pojawiania się nowych problemów i wynikających z nich koniecznych zmian lub modyfikacji będzie on aktualizowany. **Aktualizacja programu** rewitalizacji przeprowadzona jest we współpracy z mieszkańcami Miasta i Gminy Czarne i potencjalnymi projektodawcami, z zachowaniem zasad partycypacji oraz uwzględnieniem wyników wykonanych analiz i przeprowadzonych naborów projektów rewitalizacyjnych. Aktualizacja LPR jest przeprowadzona w tej samej formie co przyjęcie programu rewitalizacji. Wiedzy dotyczących konieczności aktualizacji LPR dostarczyć ma stały monitoring i ewaluacja programu.

Proces wdrażania LPR można podzielić na etapy:

Tabela 44. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.

SYSTEM ZARZĄDZANIA WDRAŻANIEM LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	
ETAP I	• Przygotowanie LPR • Przyjęcie Uchwałą Rady Miejskiej w Czarnem LPR
ETAP II	• Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji • Powołanie Gremium ds. Rewitalizacji
ETAP III	• Realizacja projektów wynikających z LPR
ETAP IV	• Monitoring i ewaluacja LPR
ETAP V	• Aktualizacja LPR (w razie potrzeb)

SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system badania skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania danych i raportowania;
- ewaluację, czyli podsystem cyklicznej oceny stopnia osiągnięcia założonych celów.

Zarówno monitoring, jak i określenie efektów posłuży do podjęcia decyzji o ewentualnych zmianach zapisów LPR w trakcie trwania programu.

Monitoring LPR odbywać będzie się na poziomie strategicznym i operacyjnym. Monitorowanie wdrożenia programu na etapie strategicznym obejmować będzie postęp realizacji i skuteczności podjętych interwencji w odniesieniu do celów rewitalizacji. Monitoring na poziomie operacyjnym obejmować będzie ocenę wdrażania projektów rewitalizacyjnych zapisanych w programie rewitalizacji.

Ważnym czynnikiem stanowiącym o skuteczności monitoringu jest jego uporządkowanie i powtarzalność, zarówno w terminach i zakresach pozyskiwanych informacji. Stopień realizacji programu rewitalizacji dokonywany będzie na koniec każdego roku kalendarzowego. Za proces monitorowania odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, który przygotowuje raport z wdrażania programu. Raport przedstawiany jest do zaopiniowania przez Gremium ds. Rewitalizacji, a następnie do akceptacji Radzie Miejskiej w Czarnem. Raporty będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy w Czarnem.

Ewaluacja (ocena) będzie bazować na wynikach monitorowania oraz dodatkowych badaniach ilościowych i jakościowych. Za ewaluację programu odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji. Ewaluacja LPR zostanie przeprowadzona dwukrotnie:

- w 2019 roku – tzw. ewaluacja *mid-term*, której celem będzie odpowiedź na pytanie, czy i w jakim stopniu poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpływają na poszczególne grupy docelowe i przyczyniają się do osiągnięcia celów LPR; wnioski z niej posłużą do zwiększenia efektywności systemu realizacji oraz ewentualnie do modyfikacji programu, jeśli okaże się to konieczne. Badanie zostanie oparte na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Z przeprowadzonego badania Zespół ds. Rewitalizacji przygotowuje raport, który przedstawiany jest do zaopiniowania przez Gremium ds. Rewitalizacji, a następnie do akceptacji Radzie

Miejskiej w Czarnem. Raport będzie publikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy w Czarnem.

- w 2024 roku – tzw. ewaluacja *ex-post*, której celem będzie całościowa realizacja LPR. Z przeprowadzonego badania Zespół ds. Rewitalizacji przygotowuje raport, który przedstawiany jest do zaopiniowania przez Gremium ds. Rewitalizacji, a następnie do akceptacji Radzie Miejskiej w Czarnem. Raport będzie publikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy w Czarnem. Wnioski oraz praktyczne doświadczenia z wdrażania rewitalizacji w Czarnem posłużą do sformułowania Gminnego Programu Rewitalizacji na okres po 2023 roku.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego, które będą służyć monitorowaniu wdrażania LPR w odniesieniu do celów strategicznych rewitalizacji Czarnego.

Tabela 45. Kluczowe wskaźniki rezultatu.

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Wartość wyjściowa w roku 2015	Oczekiwana zmiana w roku 2023
Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.					
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Osoby	OPS	1 raz na rok	1058	Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej o 20% w stosunku do roku bazowego (2015r.)
Liczba przestępstw kryminalnych	Liczba przestępstw	Policja	1 raz na rok	84	Spadek liczby przestępstw o 20% w stosunku do roku bazowego (2015r.)
Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.					
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na	Liczba	CEDiG	1 raz na rok	4,66	Zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą o 20% stosunku

100 osób w wieku produkcyjnym					do roku bazowego (2015r.)
Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	m ²	Gmina Czarne	1 raz na rok	0	Zwiększenie o 2 500 m ²
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.					
Liczba budynków komunalnych wymagających remontów	Liczba budynków	Gmina Czarne, Wspólnoty Mieszkaniowe	1 raz na rok	4	Poprawiony stan techniczny budynków komunalnych – 3 budynki

SYSTEM ZARZĄDZANIA W TRAKCIE FORMUŁOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Burmistrz Czarne jako organ odpowiedzialny za przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne wyznaczył Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, działający wewnątrz Urzędu Miasta i Gminy, który koordynował prace nad dokumentem. W zespole znalazły się osoby z różnym doświadczeniem, co pozwoliło na uwzględnienie w dokumencie różnych kwestii. Skład zespołu zadaniowego, który pracował nad formułowaniem dokumentu przedstawia się następująco:

1. Koordynator projektu: Kierownik Referatu Inwestycji, planowania i Ochrony Środowiska;
2. Specjalista pracy socjalnej;
3. Pracownik socjalny;
4. Sekretarz Gminy Czarne;
5. Inspektor ds. Rady;
6. Podinspektor ds. gospodarki nieruchomościami;
7. Kierownik Posterunku Policji w Czarne

Ponad to w pracach nad dokumentem brali udział Lokalni eksperci: przedstawiciele instytucji pomocy społ., rynku pracy, służb publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców, mających odpowiednie narzędzia do aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem: w szczególności przedstawiciele OPS, PUP, policji, oświaty.

SYSTEM ZARZĄDZANIA PRZY WDRAŻANIU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Opracowanie i przyjęcie programu rewitalizacji rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależy będzie od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy struktury/jednostki organizacyjne Gminy.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnią będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Dla właściwej i efektywnej realizacji zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023 roku konieczne jest zintegrowane podejście w procesie wdrażania oraz ewaluacji. Ważna jest współpraca wielu, niezależnych od siebie podmiotów, które wspólnie uczestniczyć będą w procesie złożonym z wielu mniejszych i większych inicjatyw, zmierzających do wspólnego celu.

Rada Miejska jako organ stanowiący, odpowiedzialna będzie za zatwierdzenie i uchwalenie LPR, w tym przyjęcia jego kolejnych zmian.

Burmistrz Czarne jako organ wykonawczy będzie realizować założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w następujących etapach:

Tabela 46. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.

SYSTEM ZARZĄDZANIA WDRAŻANIEM LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	
ETAP I	1. Powołanie Zespołu do spraw rewitalizacji.
ETAP II	1. Realizacja i wdrażanie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych
	2. Upowszechnianie założeń programu rewitalizacji

ETAP III

Monitoring i ewaluacja realizowanych projektów

I ETAP:

1. Powołanie Zespołu do spraw rewitalizacji – powołany zespół bazować będzie na osobach i doświadczeniach zdobytych w trakcie tworzenia programu rewitalizacji. Skład osobowy będzie w szczególności uwzględniał osoby zaangażowane w proces formułowania dokumentu, ale również otwarty będzie na nowych członków, których doświadczenie będzie miało znaczenia dla efektywnego zarządzania procesem rewitalizacji.

Tabela 47. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Do Spraw Rewitalizacji.

1. POWOŁANIE ZESPOŁU DO SPRAW REWITALIZACJI PRZY BURMISTRZU CZARNEGO	
Sposób powołania	Skład osobowy i tryb pracy zostanie określony w Zarządzeniu Burmistrza Czarnego
Skład	Przynajmniej 1 przedstawiciel: • Referat Inwestycji, Planowania i Ochrony Środowiska (koordynator zespołu), • Przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej, • Rady Miejskiej, • Czarneńskiego Centrum Kultury, Skład zespołu może zostać poszerzony w zależności od potrzeb, co zostanie określone w odpowiednim Zarządzeniu.
Funkcje	• bieżąca koordynacja prac rewitalizacyjnych, • konsultowanie i optymalizacja działań rewitalizacyjnych, • poszukiwanie możliwości finansowania zaplanowanych działań w tym aplikowanie o środki, • potwierdzanie zgodności przedsięwzięć z wyznaczonymi celami Lokalnego Programu Rewitalizacji, • współpraca oraz prowadzenie dialogu z interesariuszami programu, • poszukiwanie nowych partnerów dla przedsięwzięć i umożliwianie współpracy między nimi, • ocena stopnia osiągnięcia wskaźników wyznaczonych w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych,

	• przygotowanie i przeprowadzanie procesu aktualizacji LPR, • proponowanie i opiniowanie wprowadzonych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji, • weryfikacja zgodności realizowanych projektów z wyznaczonymi celami – bieżący monitoring i ewaluacja.
Częstotliwość	Przynajmniej 1 raz w roku

II ETAP

1. Realizacja i wdrażanie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych zgodnie z przyjętym harmonogramem działań oraz planem finansowym programu rewitalizacji.

Koordinacja: koordynator Zespołu ds. rewitalizacji z Referatu Inwestycji, Planowania i Ochrony Środowiska.

Zgłoszenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023 roku umożliwia rozpoczęcie starań o pozyskanie środków finansowych, pochodzących z:

- środków własnych gminy,
- środków zewnętrznych (dofinansowanie krajowe i unijne),
- środków prywatnych (w tym wspólnotowych).

Podmioty zgłaszające przedsięwzięcia mają prawo do samodzielnego decydowania o wdrażaniu i finansowaniu inwestycji. Ujęcie projektu na liście planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie jest równoznaczne z gwarancją współfinansowania zadania. Beneficjenci zobligowani są do opracowania koncepcji oraz dokumentacji technicznej zadania, a następnie realizacji i rozliczenia projektu. Preferowane jest podejście partnerskie pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym.

2. Upowszechnianie założeń programu rewitalizacji

Na tym etapie konieczne są również działania upowszechniające założenia programu, budujące świadomość mieszkańców o prowadzonym procesie, angażujące społeczność w realizację działań. Głównymi kanałami przekazu na temat prowadzonych działania będą:

- bezpośrednie spotkania z mieszkańcami,
- informacje zamieszczane na stronie internetowej samorządu,

Dojrzałe formy partycypacji znajdują swoje odzwierciedlenie w działaniach aktywizujących mieszkańców i budujące sieć relacji społecznych z wykorzystaniem założeń rewitalizacji:

- organizacja mikrofestynów podwórkowych integrujących mieszkańców wokół danej przestrzeni, tworzących więzi sąsiedzkie,
- wspieranie wspólnych inicjatyw mieszkańców na rzecz poprawy warunków zamieszkania: promocja instrumentu „Inicjatywy lokalnej”, organizacja konkursów na najładniejsze podwórko,
- organizacja warsztatów, szkoleń dla mieszkańców motywujących do zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich w zieleni,
- udział mieszkańców w tworzeniu koncepcji funkcjonalno-użytkowych lub dokumentacji technicznej dla przedsięwzięć dotyczących ich miejsca zamieszkania,
- akcje edukacyjne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez CCK w Czarnej, szkoły, przedszkola o konieczności współpracy sąsiedzkiej, edukacja obywatelska,
- akcje informacyjne dla poszczególnych grup interesariuszy np. dla wspólnot mieszkaniowych/ zarządców promujące dostępne źródła finansowania przedsięwzięć remontowych, termomodernizacyjnych,
- poszerzanie grup interesariuszy o nowe podmioty mogące zintensyfikować założone efekty programu rewitalizacji.

III ETAP

Monitoring i ewaluacja realizowanych projektów. Monitoring stanowi integralną część codziennego zarządzania programem rewitalizacji. Natomiast instrumentem wspierającym monitoring jest ewaluacja, czyli ocena i pomiar efektywności realizowanych zadań inwestycyjnych i społecznych, rezultatów i rzeczywistego wpływu programu rewitalizacji, na jakość i komfort życia mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

Corocznie opracowywany będzie Raport z realizacji Programu, który po zaprezentowaniu Radnym Rady Miejskiej w Czarnej zamieszczany zostanie na stronie internetowej Urzędu. Umożliwi to mieszkańcom wgląd w działania władz miejskich oraz pozwoli na wypowiedzenie się i przedstawienie opinii podczas prowadzenia procesu rewitalizacji. Uzyskane w ten sposób wyniki mogą przyczynić się do efektywniejszego wdrażania programu rewitalizacji.

Na każdym z etapów konieczny jest aktywny udział interesariuszy, kluczowe jest więc uczestnictwo wskazanych grup:

- mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych obszarów miasta i gminy,

- — właścicieli i zarządców nieruchomości na obszarze rewitalizacji,
- — podmioty gospodarcze prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji
- — organizacje pozarządowe prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji,
- — inne podmioty publiczne: powiatowe, rządowe.

Tabela 48. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miejska, Burmistrz	Po uchwaleniu programu rewitalizacji
2.	Powołanie i działalność Zespołu ds. rewitalizacji. — Zespół ds. rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą. — Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu ds. rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. — Zespół ds. rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest	Zespół ds. rewitalizacji, Burmistrz	Lata 1—n (okres realizacji programu)

	zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.		
3.	Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.	Lata 1—n (okres realizacji programu)
4.	Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji	Lata 1—n (okres realizacji programu)
5.	Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania miasta i gminy.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia	Lata 1—n (okres realizacji programu)

		rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji	
6.	Działania promocyjne, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność miasta uwag, opinii, wniosków w trybie ciągłym; Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów; Zespołu ds. rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Lata 1—n (okres realizacji programu)
7.	Uchylene uchwały w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.	Rada Miasta	Lata 1—n (okres realizacji programu)

Monitoring

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania programu.

Proces realizacji będzie monitorowany i oceniany przez zespół zadaniowy.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji są:

- cele główne wytyczone w programie,

- kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie. Zaleca się, aby monitoring prowadzony był jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno efektów ekonomicznych jak i społecznych).

Monitoring programu będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi gminy wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

Ewaluacja

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji programu rewitalizacji oraz jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu program rozwiązuje realne problemy gminy i jej społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów programu, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów;
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w programie);
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań – czy i w jaki sposób program, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na grupy docelowe, przyczynią się do poprawy sytuacji na terenie gminy;
- ocena w trakcie realizacji działań – odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku;
- ocena po realizacji działań – ocena długoterminowego wpływu programu rewitalizacji na grupy docelowe, czy efekty wynikiłe z zastosowania strategii są trwałe.

Tabela 49. Kluczowe wskaźniki rezultatu.

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Wartość wyjściowa w roku 2015	Oczekiwana zmiana w roku 2020
Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.					
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na OR	Osoby	OPS	1 raz na rok	1058	Spadek liczby przestępstw o 20%-w stosunku do roku bazowego (2015r.)
Liczba przestępstw kryminalnych	Liczba przestępstw	Policja	1 raz na rok	84	Spadek liczby przestępstw o 20%-w stosunku do roku bazowego (2015r.)
Cel 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.					
Liczba uczestników imprez	Liczba osób	GUS	1 raz na rok	1 600	Zwiększenie liczby osób korzystających z oferty CCK o 20%-stosunku do roku bazowego (2015r.)
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.					
Liczba budynków o poprawnym stanie technicznym	Liczba budynków	Gmina Czarne, Wspólnoty Mieszkaniowe	1 raz na rok	0	Poprawiony stan techniczny 14 obiektów

10. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016 – 2023 powiązany jest ściśle z dokumentami strategicznymi Gminy Czarne, takimi jak m.in. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne, Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego czy Planem Gospodarki Niskoemisyjnej.

Powiązanie Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Czarne, która jest spójna z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu (o charakterze regionalnym czy krajowym, jak np. Planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) wpływa na fakt, że również sam Program Rewitalizacji korzysta z tych relacji.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej gminy. Ma on charakter planowania ogólnego, które wyznacza ramy dla działań szczegółowych zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Rozwój Miasta i Gminy Czarne determinuje kilka czynników wyróżniających ją spośród innych gmin województwa pomorskiego. Są to czynniki wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, gospodarczych oraz demograficznych i społecznych a także uwarunkowania związane z położeniem gminy w regionie.

Kolejnym czynnikiem decydujący o rozwoju gospodarczym jest lokalizacja w mieście zakładów państwowych tj. Zakładu Karnego i jednostek wojskowych. Czynniki te sprzyjają rozwojowi miasta, zapewniając pracę znacznej liczbie mieszkańców. Biorąc pod uwagę ostatnie decyzje rządu, ograniczające liczebność wojska, należy się liczyć z możliwością utraty miejsc pracy przez część mieszkańców miasta. W związku z tym władze gminy muszą dążyć do wypracowania mechanizmów sprzyjających powstawaniu nowych form działalności gospodarczej. Należy wykorzystać potencjał tkwiący w gminie poprzez realizację Celu 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.

Do czynników stanowiących o potencjale możliwości rozwoju gminy zaliczyć należy sprzyjanie rozwojowi różnych form gospodarki, szczególnie związanej z przetwórstwem

rolno-spożywczym poprzez zastosowanie różnych form przyciągających inwestorów oraz wykorzystanie potencjału kulturowego tkwiącego w unikalnej tkance historycznego miasta lokacyjnego.

W/w czynniki wpłyną na prawidłową realizację Celu 2. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych oraz Celu 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki wynikających z Programu Rewitalizacji.

Jednocześnie w zakresie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, w dokumencie czytamy:

- rehabilitacja dotyczy przede wszystkim terenów ścisłego centrum miasta, a właściwie jego część odpowiadająca granicom średniowiecznego miasta lokacyjnego. Teren ten wykazuje dość duże zniszczenia i brak bieżących działań renowacyjnych, co paradoksalnie spowodowało zachowanie wielu cennych elementów kulturowych, w tym najważniejszy z nich tj. zachowany układ urbanistyczny średniowiecznego miasta z rynkiem i zabudową jej relikdami, opartą na osnowie wąskich długich działek z pierzeją frontową i oficynami na zapleczu. Jedną z zasad przywrócenia ładu przestrzennego jest realizacja nowej zabudowy w harmonii z zabudową zabytkową. Kolejną formą działań przywracających ład przestrzenny jest rehabilitacja obiektów zabytkowych oraz ochrona innych obiektów o zachowanych wartościach kulturowych. Obiekty o walorach kulturowych, w zależności od potrzeb, winny być poddane zabiegom konserwacji lub restauracji. Konserwacja to wszelkie działania bieżące i profilaktyczne mające na celu ochronę i zachowanie zabytków, w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Restauracja dotyczy wszelkich działań interdyscyplinarnych zmierzających do przywrócenia zabytkowi jego utraconych walorów estetyczno-technicznych (łącznie z odtworzeniem) z jednoczesnym przystosowaniem do współczesnych standardów użytkowych. Naczelną zasadą robót restauratorskich powinno być maksymalne zachowanie wszystkich walorów zabytkowych przy minimalnym wprowadzaniu zmian.

Realizacja w/w zadania wynika z obecnego Programu Rewitalizacji, a w szczególności w zakresie realizacji podstawowych projektów.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022

Strategia jest dokumentem określającym koncepcję rozwoju oraz szczegółowy plan działań do 2022 roku. Kierunki rozwoju Gminy są zgodne ze wskazaniem zawartymi w dokumentach strategicznych województwa dolnośląskiego.

Metodologia opracowania „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022” opierała się na zasadzie udziału jak najszerszej grupy mieszkańców oraz prac eksperckich w celu wypracowania dokumentu z uwzględnieniem potrzeb i aspiracji społeczności gminy.

Pozwoliło to na sformułowanie niezbędnych do rozwiązania kwestii, takich jak:

- zatrzymanie procesu marginalizacji rewitalizowanych części miasta,
- zmiana struktury funkcji i struktury zagospodarowania rewitalizowanych części miasta,
- wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa publicznego i socjalnego mieszkańcom miasta,
- aktywizacja i wzrost konkurencyjności miasta
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich,
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych na wsi,
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Diagnoza obszaru wsparcia w Programie Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016 - 2023 i identyfikacja obszarów kryzysowych potwierdza konieczność realizacji powyższych działań.

Należy zwrócić uwagę na dużą zbieżność celów strategicznych określonych w Strategii z celami, które zdefiniowano w Programie Rewitalizacji:

Cel strategiczny nr 4 Rozwój infrastruktury społecznej.

W ramach celu przewidziano do realizacji m.in. działania rewitalizacyjne na obszarach społecznie zdegradowanych

Temu celowi odpowiadają:

Cel 1 Programu Rewitalizacji – Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości, który jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, czy przestępczość.

Cel 2 Programu rewitalizacji - Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych,

który realizowany będzie w oparciu o istniejący potencjał instytucjonalny miasta (instytucje kultury, aktywne organizacje społeczne), czego efektem będzie budowanie kapitału społecznego.

Cel 3 - Programu Rewitalizacji Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki. Działania służące osiągnięciu tego celu koncentrować się będą m.in. na działaniach inwestycyjnych, służących eliminacji przestarzałych rozwiązań technicznych, poprawie estetyki tkanki mieszkaniowej, czy zagospodarowaniu wspólnych przestrzeni.

Cel strategiczny nr 5 Inwestycje w rozwój bazy turystycznej i kulturalnej.

Temu celowi odpowiada Cel 3 Programu Rewitalizacji - Podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza przestrzeni miejskiej poprzez poprawę funkcjonowania przestrzeni obszaru rewitalizacji, rozwój infrastruktury obsługującej turystów i bazujących na walorach przyrodniczych i kulturowym rzeki Czernica oraz przemyślana promocja obszaru.

Ponadto Strategia porusza również kwestię przestrzeni gminy Czarne w sferze społecznej, która została ukształtowana przez wieloletnie procesy związane zarówno z transformacjami ustrojowymi jak i funkcjonowaniem na jej terenie podmiotów takich jak jednostka wojskowa czy zakład karny. Wieloletnie przemiany ekonomiczne (m. in. likwidacja Państwowych Gospodarstw Rolnych, zubożenie terenów wiejskich, ograniczenie funkcjonowania jednostki wojskowej, migracje mieszkańców) sprawiły, że zarówno na terenie gminy, jak i samego miasta powstawały tereny, których funkcje przestrzenne, gospodarcze i społeczne ulegały stopniowej degradacji. Miasto i Gmina Czarne chcąc wyeliminować społeczne i przestrzenne enklawy podejmować będzie działania rewitalizacyjne, które obejmą tereny wskazane w systematycznie przeprowadzanych procesach delimitacyjnych.

Kierunki działań, służących realizacji tego celu, znalazły swoje odniesienie w Programie Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016 – 2023, który duży nacisk kładzie na kwestie społeczne, aktywizację mieszkańców i dostęp do szerokiego spektrum usług społecznych, kulturalnych, oświatowych czy rekreacyjnych jak i również kwestie przestrzenne.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY CZARNE NA LATA 2016-2020

W roku 2002 w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej:

- zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług;
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego;
- pomoc dla najbardziej potrzebujących;
- mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Czarne na lata 2016-2020 w pełni identyfikuje się z tak wytyczonymi kierunkami działań, dlatego w związku z powyższym określono i sformułowano następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY nr 1: Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

CEL STRATEGICZNY nr 2: Zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

CEL STRATEGICZNY nr 3: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Z celami tymi największą zgodność wykazuje Cel 1 Programu Rewitalizacji – Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości, który jest odpowiedzią na zdiagnozowane i koncentrujące się na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, w szczególności ubóstwo, długotrwałe bezrobocie czy przestępczość. W ramach realizacji tego celu oczekuje się działań, które wspierać będą mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, czy też wykorzystywać mechanizmy ekonomii społecznej dla przeciwdziałania negatywnym zjawiskom.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na terenie Gminy Czarne obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przyjęte na mocy następujących uchwał:

- Uchwała Nr XLVIII/301/10 z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu miasta

Czarne i części obrębu geodezyjnego Nadziejewo, zmiany wprowadzona uchwałami Nr 0007.29.2017 z dnia 10 maja 2017 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w mieście Czarne pomiędzy rzeką Czarnicą i ulicą Ogrodową; uchwała 0007.36.2018 z dnia 27 czerwca 2018 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu miasta Czarne i części obrębu geodezyjnego Nadziejewo.

- Uchwała Nr 0007.10.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru we wsi Bińcze, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.11.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 194/39 w obrębie geodezyjnym Sokole, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.12.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 100/1 w obrębie geodezyjnym Biernatka, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.13.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 357/15 w obrębie geodezyjnym Bińcze, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.14.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 90/3 w obrębie geodezyjnym Raciniewo, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.15.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 31/6 w obrębie geodezyjnym Domisław, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.16.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 94/11 w obrębie geodezyjnym Biernatka, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.17.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 189/12 w obrębie geodezyjnym Krzemieniewo, gmina Czarne,

- Uchwała Nr 0007.18.2014 z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 115/4 w obrębie geodezyjnym Bińcze, gmina Czarne,
- Uchwała Nr 0007.7.2015 z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębów geodezyjnych Domisław, Nadziejewo, Raciniewo i Wyczechy, gmina Czarne.

Zaplanowane działania, służące realizacji celów założonych w Programie Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016 – 2023, są zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu miasta Czarne i części geodezyjnego Nadziejewo (Uchwała Nr XLVIII/301/10 z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu miasta Czarne i części geodezyjnego Nadziejewo) w szczególności z zapisami zawartymi w poszczególnych kartach terenu.

11. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W dniu 25 maja 2017r. Gmina Czarne na podstawie art. 48 ust 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 353 z późn.zm.) wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Gdańsku oraz do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku o uzgodnienie możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarne.

W odpowiedzi na wniosek Gminy Czarne Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pismem z dnia 08 czerwca 2017r. (RDOŚ-Gd-WOO.410.40.2017.ES.1) stwierdziła, że przedmiotowy dokument nie jest dokumentem, dla którego wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Stwierdzono, że realizacja działań zawartych LPR nie powoduje ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Również, w piśmie z dnia 19 czerwca 2017r. (ONS.9022.1.34.2017.MS) Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku wyraził opinię, że dla niniejszego dokumentu nie zachodzi przesłanka do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w trybie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016r. poz.353 z późn.zm.). Stwierdzono, że LPR dla Gminy Czarne na lata 2016-2023 nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ani też realizacja wskazanych w nim przedsięwzięć nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

12. Spis map, tabel i wykresów

Mapa 1. Mapa Gminy Czarne w powiecie człuchowskim	7
Mapa 2. Położenie Gminy Czarne w województwie pomorskim	8
Mapa 3. Podział miasta Czarne na strefy.	9
Mapa 4. Podział gminy Czarne na strefy.	11
Mapa 5. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Czarnem.	59
Tabela 1. Ulice wchodzące w skład strefy delimitacji.....	10
Tabela 2. Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji	12
Tabela 3. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne	14
Tabela 4. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Czarne	16
Tabela 5. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	20
Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	22
Tabela 7. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r.	23
Tabela 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	24
Tabela 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.	25
Tabela 10. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.	26
Tabela 11. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.	27
Tabela 12. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.	28
Tabela 13. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.	29
Tabela 14. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.	30
Tabela 15. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców 2015 r.	31
Tabela 16. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	32
Tabela 17. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.	33
Tabela 18. Wykroczenia ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.	34
Tabela 19. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego	35
Tabela 20. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	37
Tabela 21. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.	38
Tabela 22. Koncentracja problemów gospodarczych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego	40
Tabela 23. Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	41
Tabela 24. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r.	42

Tabela 25. Koncentracja problemów środowiskowych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego	43
Tabela 26. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w 2015 r.....	44
Tabela 27. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.....	45
Tabela 28. Koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego.....	46
Tabela 29. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.....	47
Tabela 30. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.....	48
Tabela 31. Koncentracja problemów technicznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego	49
Tabela 32. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału gminy i miasta na strefy	51
Tabela 33. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany - sfera społeczna	54
Tabela 34. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany – pozostałe sfery	55
Tabela 35. Ulice miasta Czarne znajdujące się na obszarze zdegradowanym	56
Tabela 36. Główne problemy obszaru rewitalizacji	80
Tabela 37. Schemat celów oraz podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	85
Tabela 38. Projekty Listy A-podstawowe	86
Tabela 39. Projekty Listy B.....	93
Tabela 39. Projekty uzupełniające – doszczegółowienie	99
Tabela 40. Komplementarność pomiędzy zadaniami ujętymi w programie rewitalizacji	104
Tabela 41. Komplementarność poszczególnych projektów w odniesieniu do oczekiwanych efektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych (przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) oraz środowiskowych.....	106
Tabela 42. Ramy finansowe związane z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	112
Tabela 43. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.	121
Tabela 46. Kluczowe wskaźniki rezultatu.	123
Tabela 43. System zarządzania wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji.	125
Tabela 44. Skład, charakterystyka i funkcje Zespołu Do Spraw Rewitalizacji.	126
Tabela 45. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.....	129
Tabela 46. Kluczowe wskaźniki rezultatu.	133

Wykres 1. Liczba mieszkańców poszczególnych stref w mieście i na obszarze gminy Czarne	13
--	----

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Czarnem
mgr inż. Adam Leszek Breska